

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú.,
ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ CELNÍHO ŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE
PO ROCE 2010: DOPADY ROSTOUCÍHO OBJEMU
ZAHRANIČNÍHO OBCHODU NA KAPACITU A
EFEKTIVITU CELNÍ SPRÁVY ČR**

Autor práce: Lukáš Chaloupka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý CSc.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lukáš Chaloupka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Vývoj celního řízení v České republice po roce 2010: Dopady rostoucího objemu zahraničního obchodu na kapacitu a efektivitu Celní správy ČR

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: The Development of Customs Management in the Czech Republic after 2010: The Impact of the Growing Volume of Foreign Trade on the Capacity and Efficiency of the Customs Administration of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

Datum zadání bakalářské práce: listopad, 2024

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit hlavní změny v celním řízení po roce 2010, včetně legislativních úprav a růstu objemu zahraničního obchodu, a zhodnotit jejich dopady na kapacitu, efektivitu a zatížení Celní správy ČR. Vedlejším cílem bakalářské práce je na základě zjištěných skutečností navrhnout opatření k optimalizaci procesů celního řízení a zlepšení schopnosti Celní správy ČR efektivně reagovat na rostoucí požadavky.

Student:

Lukáš Chaloupka

datum 13.12.2024 podpis

Vedoucí práce:

doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý, CSc.

datum 13.12.2024 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry:

doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

11.1.2025

datum

podpis

Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti:

doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.

14.1.2025

datum

Podpis

Rektor:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

20.1.2025

datum

Podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. PhDr. Jiřímu Bílému, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

CHALOUPKA, L. *Vývoj celního řízení v české republice po roce 2010: dopady rostoucího objemu zahraničního obchodu na kapacitu a efektivitu celní správy ČR*: bakalářská práce. Příbram: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 61 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý CSc.

Klíčová slova: celní řízení, celní správa, e-commerce, historie celnictví, mezinárodní obchod, vzdělávání v celní správě

Bakalářská práce se zabývá vývojem celního řízení v České republice po roce 2010 a jeho dopady na kapacitu a efektivitu Celní správy ČR. Práce se skládá z teoretické a praktické části.

- **Teoretická část** se zaměřuje na historický vývoj celní správy v ČR, její organizační strukturu a vzdělávání celníků. Popisuje také mezinárodní obchod, clo a význam celních předpisů.
- **Praktická část** analyzuje konkrétní změny v celním řízení, včetně legislativních úprav a rostoucího objemu zahraničního obchodu. Hodnotí také dopady na celní správu a její schopnost reagovat na nové výzvy.

Cílem práce je posoudit vývoj celního řízení a navrhnout opatření k optimalizaci procesů v celní správě.

ABSTRACT

CHALOUPKA, L. *The Development of Customs Management in the Czech Republic after 2010: The Impact of the Growing Volume of Foreign Trade on the Capacity and Efficiency of the Customs Administration of the Czech Republic*: Bachelor Thesis. Příbram: The College of European and Regional Studies, 2025. 61 pgs. Supervisor: doc. JUDr. PhDr. Jiří Bílý CSc.

Key words: customs administration, customs education, customs procedure, e-commerce, history of customs, international trade.

The bachelor thesis deals with the development of customs management in the Czech Republic after 2010 and its impact on the capacity and efficiency of the Customs Administration of the Czech Republic. The thesis consists of a theoretical and a practical part.

- The theoretical part focuses on the historical development of the customs administration in the Czech Republic, its organisational structure and the training of customs officers. It also describes international trade, customs and the importance of customs regulations.

- The practical part analyses specific changes in customs management, including legislative changes and the growing volume of foreign trade. It also assesses the implications for customs administration and its ability to respond to new challenges.

The aim of the thesis is to assess the evolution of customs management and to propose measures to optimise customs processes.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Historická retrospektiva vývoje Celní správy České republiky	12
2.1 Vzdělávání v celní správě	13
2.2 Vývoj vzdělávacích pracovišť (i jejich názvů) v CS	16
3 Rámcová charakteristika Celní správy České republiky.....	17
4 Organizační struktura celní správy České republiky	18
4.1 Generální ředitelství cel (GŘC)	18
4.2 Celní úřady.....	19
4.3 Seznam celních úřadů	19
5 Mezinárodní obchod a clo.....	20
5.1 Ochrana trhu.....	20
5.2 Mezinárodní systém cel.....	20
5.2.1 Světová obchodní organizace WTO.....	20
5.3 Fair trade	21
5.3.1 World Fair Trade Organization (Mezinárodní fairtradové organizace – WFTO) 22	
5.3.2 Fairtradové organizace v České republice	22
5.4 Původ zboží.....	23
5.4.1 Preferenční původ zboží.....	24
5.4.2 Nepreferenční původ zboží	25
5.4.3 Důkazy původu zboží.....	25
5.5 Český integrovaný tarif.....	27
5.5.1 Všeobecná pravidla pro zařazování zboží.....	27
6 Celní řízení.....	28
6.1 Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92	29

6.2	Nařízení Rady (EHS) č. 952/2013	30
6.3	Celní prostor	32
6.4	Rozhodnutí v celním řízení	32
6.4.1	Obecně k rozhodnutí v celním řízení	32
7	Organizovaný zločin	34
7.1	Obchod s drogami	34
7.2	Finanční kriminalita	34
8	Poznatky z praxe	35
9	E-commerce	39
9.1	Obchodní podmínky a jejich význam v obchodním styku.....	39
9.2	Elektronické podnikání	40
9.3	Elektronické obchodování.....	42
9.4	Webové stránky jako prostředek komunikace se zákazníkem.....	45
9.4.1	Výhody webových stránek pro komunikaci se zákazníkem:	45
9.4.2	Způsoby komunikace se zákazníkem prostřednictvím webových stránek:	45
10	Statistika dovozů	48
10.1	Případová studie - počet dovozů ze třetí země do Evropské unie od roku 2015 z celního systému	52
	Závěr	54
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam zkratk	60
	Seznam obrázků	61

Úvod

Celní správa je orgán státní správy, který má na starosti dohled nad pohybem zboží přes hranice státu, vybírání cla a dalších poplatků spojených s dovozem a vývozem zboží, a také boj proti daňovým únikům a nelegálnímu obchodu. V České republice je to Generální ředitelství cel, které spadá pod Ministerstvo financí. V této práci se zaměříme hlavně na činnost celního řízení, které má na starosti dovoz a vývoz zboží z/do Evropské unie. Celním řízením nemůžeme však definovat pouze dovoz a vývoz zboží. Jde i o určitou ochranu vnitřního trhu, tedy trhu celé Evropské unie, protože od roku 2004 jsme již členy této unie.

Těž musím podotknout, že práce v oddělení celního řízení je velmi rozmanitá a zahrnuje širokou škálu úkonů a povinností spojených s kontrolou a správou mezinárodního obchodu a pohybu zboží přes hranice. Celní řízení je vlastně oficiální proces, kterým Celní správa rozhoduje o zboží, které překračuje hranice České republiky (a tím i vnější hranici Evropské unie) nebo o zboží, které je propouštěno do různých celních režimů uvnitř EU. Zde je několik klíčových aspektů práce v celní správě:

1. Celní kontrola
2. Vydávání povolení a potvrzování licencí
3. Monitorování obchodních toků
4. Daňová a celní správa
5. Spolupráce s dalšími úřady (ČOI, veterinární správa, hygienické stanice atd.)

Práce v celní správě vyžaduje detailní znalost právních předpisů týkajících se mezinárodního obchodu, schopnost analyzovat data a provádět rizikové analýzy, a dobré komunikační dovednosti pro spolupráci s různými subjekty a úřady. Hlavní roli neboli protihráči v celním řízení je:

a) Deklarant (Osoba, která podává celní prohlášení nebo oznámení o zpětném vývozu. Může to být majitel zboží, dovozce, vývozce nebo jejich zástupce (například spediční firma);

b) celní správa (Konkrétně úřední osoby správce cla, které celní řízení provádějí).

Celní řízení obvykle probíhá na návrh deklaranta, který podá celní prohlášení. To se dnes standardně děje elektronicky. K celnímu prohlášení je nutné přiložit různé dokumenty ke zboží, (fakturu, přepravní doklady, doklad o původu zboží a další).

Součástí celního řízení může být i ověřování údajů v celním prohlášení, které zahrnuje:

- Kontrolu informací a přiložených dokumentů.
- Požadavek na doplnění dalších podkladů.
- Fyzickou kontrolu zboží.
- Odběr vzorků pro analýzu.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je posoudit hlavní změny v celním řízení po roce 2010, včetně legislativních úprav a růstu objemu zahraničního obchodu, a zhodnotit jejich dopady na kapacitu, efektivitu a zatížení Celní správy ČR. Vedlejším cílem bakalářské práce je na základě zjištěných skutečností navrhnout opatření k optimalizaci procesů celního řízení a zlepšení schopnosti Celní správy ČR efektivně reagovat na rostoucí požadavky.

V teoretické části je za užitím odborné literatury, článků a předpisů charakterizován historický vývoj Celní správy na území České republiky. Dále bude rozebrána rámcová charakteristika Celní správy České republiky. Její součástí je také organizační struktura s podrobnou specifikací rozdělení celních úřadů a jejich užší konkretizace. V praktické části bakalářské práce budou rozebrány a popsány faktické analýzy konkrétních činností a také vyhodnoceny statistické ukazatele, které odhalují výsledky statistik navýšení dovozu zahraničního zboží.

2 Historická retrospektiva vývoje Celní správy České republiky

Historie celnictví je úzce spjata s rozvojem obchodu. Obchodní výměna existovala od nepaměti, byť v odlišných podobách. Stejně jako dnes, i v minulosti představovalo území dnešní České republiky důležitou obchodní křižovatku díky své poloze v centru Evropy. V období Římské říše, ale i po jejím zániku, sehrávaly klíčovou roli obchodní stezky, které nahrazovaly dnešní dálniční tahy. Vládcí tehdy vybírali od kupců poplatky a clo podle počtu koní či vozů. Přijetím platby panovník zároveň přebíral odpovědnost za zajištění ochrany obchodníka na svém území. Výběrem cla byly v některých obdobích pověřeny církevní instituce a kláštery.¹

*„Se zavedením vývozního cla, které vycházelo z prvních celnických mandátů z let 1528 a 1546, začaly vznikat také první celnice. V tomto období za vlády Ferdinanda I. došlo k výraznému rozvoji celní správy. Výběr cla se postupně rozšířil i do dalších měst mimo Prahu, a to díky rostoucí a sílící celní organizaci“.*²

Šramková tento pojem definuje ve své publikaci Celní správa v organizačním a funkčním pojetí jako: *„Dalším významným milníkem v dějinách celnictví byla třicetiletá válka, která negativně ovlivnila obchodní činnost. Na území Moravy, kde se rozšiřovaly pašerácké trasy, bylo nutné zřídit sdružení čítající až padesát celních výběrčích. Z Moravy se nejčastěji nelegálně převáželo víno a konopí. Na hranicích se sousedními státy, jako bylo například Bavorsko či Sasko, začaly vznikat celní obvody“.*³

Vládní nařízení ze dne 8. července 1952 o organizaci celní správy položilo základy moderního celnictví a vytvořilo organizační strukturu v čele s Ústřední celní správou, spadající pod Ministerstvo zahraničního obchodu. Toto nařízení zároveň určilo nový klíčový úkol celní správy – ochranu monopolu zahraničního obchodu, tedy dohled nad tokem zboží ve styku se zahraničím. Tento úkol plně odpovídal nové roli, kterou clo ve společnosti získalo.

¹ Bible – Nový zákon, Matouš – kniha 9, Povolání celníka

² JANÁK, Jan a Zdeňka HLEDÍKOVÁ. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1989. ISBN 80-7300-029-6.

³ ŠRAMKOVÁ, Dana. Celní správa v organizačním a funkčním pojetí: vybrané kapitoly. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5690-9.

Účinnost vládního nařízení o organizaci celní správy začala dnem 1. srpna 1952. Tímto dnem se zřizovalo na území Československa 86 celnic, z nichž některé měly svoje pobočky.⁴

Zásadním mezníkem byl rok 1989, kdy se celní správa opětovně začlenila pod Ministerstvo financí ČR a získala zpět své původní pravomoci v oblasti cel a celního řízení.

Vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004 přinesl další významné změny – zanikly pohraniční celnice a celní správa se přizpůsobila vnitrostátním podmínkám. Po zrušení hraničních kontrol s členskými státy EU získala nové kompetence a začala aplikovat také unijní právo. Postupem času se natolik profesionalizovala, že dnes může plnit funkci bezpečnostního sboru a dohlížet na celní systém.⁵

2.1 Vzdělávání v celní správě

Profesní vzdělávání celníků získalo skutečný institucionální rámec za vedení generálního ředitele Ústřední celní správy (ÚCS) JUDr. Jiřího Brože. Tento představitel mladší generace sehrál klíčovou roli při vzniku nového vzdělávacího modelu, jehož výsledkem bylo v roce 1968 založení „Ústřední celní školy“ (ÚČŠ). Tato instituce zajišťovala centralizované a odborně garantované vzdělávání, jehož obsah vznikl ve spolupráci s odbornými útvary ÚCS a republikovými celními ředitelstvími.

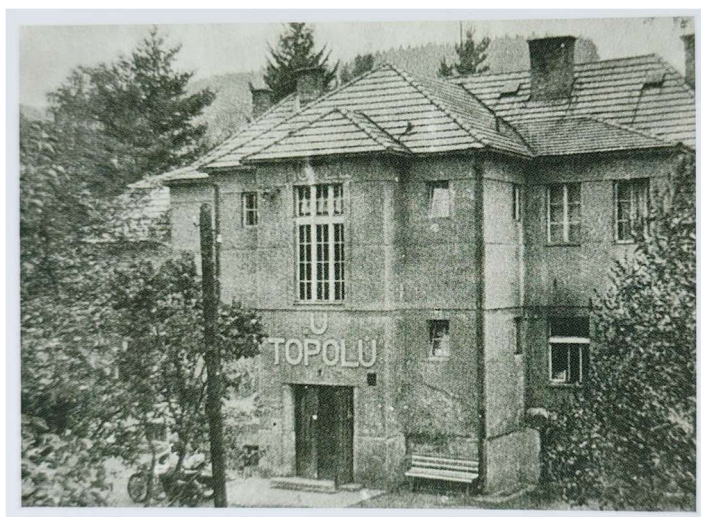
Začátky nebyly jednoduché, jak později popsal ředitel Institutu vzdělávání PhDr. Adolf Šalek – bylo nutné proškolit stovky celníků, sestavit kvalifikovaný lektorský tým, zajistit vhodné prostory, pomůcky a logistiku. První kurz se uskutečnil 6. září 1968 v pronajatých prostorách hotelu „U Topolů“ v Davli. V následujícím roce byl přesunut do bývalého hotelu „Vltavan“ ve Štěchovicích, který celní správa odkoupila a dlouhodobě

⁴ MAINUŠ, František; JANÁK, Jan; HORVÁTH Vladimír. Vydání: první. Historie celnictví v ČSSR. Naše vojsko. Praha, 1977. ISBN 28-083-77.

⁵ *Celní správa České republiky* [online]. Praha, 2024, str. 9 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/o-nas/Stranky/o-ceske-cs.aspx>

využívala jako své hlavní školicí středisko (po roce 1990 byl objekt vrácen původnímu majiteli v rámci restitucí).

S rostoucím počtem zaměstnanců a nedostatkem vlastních prostor se kurzy dočasně konaly i v dalších lokalitách, včetně Jílového u Prahy, Davle, Vestce a dalších měst jako Přerov či Trenčianské Teplice.

Obrázek 1 Hotel u Topolů

S odstupem času byl zaveden optimální třístupňový vzdělávací model profesní přípravy:

Základní celní kurz (ZCK) – pro nově přijaté zaměstnance, ukončený nižší celní zkouškou (probíhal na přijímací celnici pod vedením zkušeného instruktora).

Odborný celní kurz (OCK) – kvalifikační příprava pro výkon práce celníka. Kurz byl ukončen odbornou by celní zkouškou (probíhal formou internátního studia – viz níže).

Vyšší celní zkouška (VCZ) – určená pro výkon vedoucích funkcí a vybraných specializovaných činností (následovala po individuální přípravě).

Délka odborných celních kurzů, původně dvou až pětíměsíčních internátních studií, se pro různé skupiny celníků lišila a v sedmdesátých letech prošla krátkým prodloužením. Stabilně se pořádaly v Dobřívě a Miletíně, jehož středisko zpočátku využíval i Institut zahraničního obchodu.

Obrázek 2Dobřív

Nárůst vzdělávacích aktivit v 70. letech přetížil lektorský sbor ÚČŠ. Kvůli neuskutečněnému personálnímu posílení bylo zřízeno další vzdělávací oddělení na Ústřední celní správě, a tak vznikly dva vzdělávací subjekty.

“Ústřední celní škola“ zajišťovala, jak bylo uvedeno, časově dlouhodobější internátní přípravu v rozmezí pěti (osmi) měsíců (odborný celní kurz).⁶

Existence obou vzdělávacích pracovišť trvala do přelomu 70. a 80. let, kdy se opětovně projevil nedostatek lektorů, podobně jako před deseti lety. Vzájemná provázanost aktivit a stejní lektori totiž neumožňovali školit rostoucí počet celníků. Proto došlo k přehodnocení koncepce vzdělávání a následnému sloučení obou pracovišť do nově vytvořeného „Institutu výchovy CS“ (později „Institutu vzdělávání CS“), začleněného pod 4. odbor Ústřední celní správy. Institut převzal veškeré činnosti předchozích pracovišť, zavedl moderní výukové metody a připravoval vlastní učebnice. Od roku 1981 obsahoval odborný kurz pět okruhů:

1. společenskovední (6 předmětů v rozsahu 11 dnů - 77 vyučovacích hodin);
2. celněprávní (9 předmětů v rozsahu 30 dnů - 210 vyučovacích hodin);
3. celní sazebník a zbožíznalství (8 předmětů v rozsahu 22 dnů - 154 vyučovacích hodin);
4. němčina či angličtina (rozsah 20 dnů - 140 vyučovacích 4 hodin);

⁶SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích od středověku do dvacátého století. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7.

5. zbraně a mírnější prostředky (rozsah 3 dny-21 hodin).

Kromě profesního vzdělávání Institut vzdělávání CS ve spolupráci s Právnickou fakultou UK a VŠE v Praze zajišťoval i pětileté mezioborové vysokoškolské a tříleté doplňující studium pro celníky. Výuka probíhala ve Štěchovicích pod vedením pedagogů obou fakult, přičemž zkoušky a promoce se konaly na vysokých školách.

2.2 Vývoj vzdělávacích pracovišť (i jejich názvů) v CS

1965-1968: „Školní oddělení“ pod 4. odborem ÚČŠ (odb. kádrový).

1968-1981: „Ústřední celní škola“ (specializované zařízení ÚČŠ).

(V roce 1976 se změnil statut Ústřední celní školy na „samostatné účelové zařízení ÚČŠ“ podřízené přímo generálnímu řediteli.)

Paralelně s Ústřední celní školou zahájilo vzdělávací aktivity

1970-1981: „Oddělení výchovy a průpravy kádrů“ – součást 4. odboru ÚČŠ.

V roce 1981 došlo ke sloučení obou vzdělávacích pracovišť

1981-1983: „Institut výchovy ÚČŠ“ – specializovaný útvar v postavení oddělení, podřízený řediteli 4. (kádrového) odboru ÚČŠ.

V období 1983-1992 vedl „Institut vzdělávání CS“ (dříve „Institut výchovy CS“) ředitel PhDr. Adolf Šalek. V organizační struktuře celní správy představoval tento specializovaný útvar samostatný odbor, který spadal přímo pod náměstka generálního ředitele.⁷

⁷ SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích od středověku do dvacátého století. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7.

3 Rámcová charakteristika Celní správy České republiky

Celní správa České republiky funguje na základě zákona č. 17/2012 Sb. (účinného od 1. 1. 2012). Je správcem cla, primárně zodpovědným za vymáhání, vybírání a vyměřování cla a spotřební daně, a to jak v tuzemsku, tak v mezinárodním obchodu.

Celní správa se při dohledu nad zbožím přepravovaným v rámci Evropské unie řídí také nařízeními a předpisy EU. V takových případech vybírá celní dluh a zboží zařazuje pod příslušný celní režim.⁸

*„Celní správa je součástí integrovaného záchranného systému (IZS) a spolupracuje s dalšími bezpečnostními složkami při záchranných a likvidačních pracích v krizových situacích. Podílí se na ochraně života, zdraví a majetku“.*⁹

Celní správa plní roli orgánu činného v trestním řízení, specializovaného na trestné činy související s cly, daněmi, ochrannými známkami, vojenským materiálem, drogami a dalšími oblastmi. Na tyto případy se zaměřuje sekce Pátrání. Její kompetence jsou užší než u Policie ČR.

V oblasti zpoplatněných pozemních komunikací, označených dopravní značkou a uvedených v prováděcích právních předpisech k zákonu č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, provádí Celní správa České republiky kontrolní činnost v systémech elektronického mýtného („mýto“) a časového zpoplatnění („e-známka“).

Časový poplatek se vztahuje na vozidla s minimálně čtyřmi koly do 3,5 tuny maximální povolené hmotnosti při užívání zpoplatněných komunikací. Musí být uhrazen před vjezdem. Hmotnostní kategorie se určuje podle technického průkazu vozidla, hmotnost přívěsu se nezapočítává. Úhrada je elektronicky evidována a doklad při kontrole není nutný.¹⁰

⁸ Celní správa České republiky [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/o-nas/Stranky/celni-sprava.aspx>

⁹ ENOCH, Vladimír. *Analýza činnosti Celní správy ČR v oblasti výkonového zpoplatnění pozemních komunikací* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: https://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/86356/ENO002_HGF_N2102_2102T003_00_2011.pdf. Diplomová práce. Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava.

¹⁰ Celní správa České republiky [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2024-12-30]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/dalsi-kompetence/myto/Stranky/default.aspx>

4 Organizační struktura celní správy České republiky

Celní správa České republiky má dvoustupňovou strukturu: Generální ředitelství cel a patnáct podřízených celních úřadů. Organizační schéma je znázorněno níže. Celní úřady pro Liberecký, Plzeňský, Karlovarský kraj a Prahu Ruzyni mají odlišnou organizaci.

Obrázek 3 Organizační struktura CS

Celní úřady jsou podřízeny Generálnímu ředitelství cel (GŘC) a v terénu realizují jeho instrukce. Celá Celní správa ČR spadá pod Ministerstvo financí.¹¹

4.1 Generální ředitelství cel (GŘC)

Hlavní činností GŘC v oblasti celnictví je tvorba politiky, řízení a koordinace celních úřadů, mezinárodní spolupráce a rozvoj informačních systémů. Zajišťuje také metodické vedení a kontrolu dodržování celních předpisů.

¹¹ Celní správa České republiky [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2025-02-11]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx>

4.2 Celní úřady

Celní úřady vykonávají Celní úřady vykonávají přímou kontrolní činnost v ČR. Mezi jejich hlavní úkoly patří dohled nad dovozem a vývozem, výběr cel a poplatků, boj proti pašování a daňovým únikům, kontrola duševního vlastnictví, ochrana vnitřního trhu a správa spotřebních daní.

4.3 Seznam celních úřadů

1. Celní úřad pro hlavní město Prahu
2. Celní úřad pro Středočeský kraj
3. Celní úřad pro Plzeňský kraj
4. Celní úřad pro Karlovarský kraj
5. Celní úřad pro Ústecký kraj
6. Celní úřad pro Liberecký kraj
7. Celní úřad pro Královéhradecký kraj
8. Celní úřad pro Pardubický kraj
9. Celní úřad pro Vysočinu
10. Celní úřad pro Jihomoravský kraj
11. Celní úřad pro Jihočeský kraj
12. Celní úřad pro Olomoucký kraj
13. Celní úřad pro Zlínský kraj
14. Celní úřad pro Moravskoslezský kraj
15. Celní úřad Praha Ruzyně (specializovaný)¹²

¹² *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2025-02-11]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx>

5 Mezinárodní obchod a clo

5.1 Ochrana trhu

Na rozdíl od jiných daní mají cla mezinárodní dopad a jsou klíčová pro ochranu vnitřního trhu i pro nerezidenty při pohybu zboží. Státy se liší v přístupu – od protekcionismu domácí produkce po liberalismus podporující dovoz a konkurenci.

Liberálnější přístup k přeshraničnímu obchodu s sebou nese rizika, zejména v podobě dumpingu ze strany velkých korporací, které mohou likvidovat domácí výrobce. Proti dumpingu se zavádí antidumpingové clo (zákon č. 152/1997 Sb., na ochranu před dovozem dumpingových výrobků).¹³

Vyrovňovací clo slouží k vyrovnaní cen dotovaného dovozu. Clo je i obchodně-politickým nástrojem (odvetná cla). Vláda ČR může tato cla stanovit svým nařízením.

Ochrana trhu zahrnuje i kvóty, které omezují dovoz určitého množství zboží za nižší clo, přičemž po vyčerpání kvóty se clo zvyšuje (až na úroveň prohibičního cla) nebo je dovoz zcela zakázán (množstevní kvóty).¹⁴

5.2 Mezinárodní systém cel

Mezinárodní systém cel je provázán velkým množstvím mezinárodních dohod, které jsou v první řadě nejvíce ovlivněny aktivitami Světové obchodní organizace (dále „WTO“).

5.2.1 Světová obchodní organizace WTO

První Bezprostředně po druhé světové válce vznikla Všeobecná smlouva o clech a obchodu (GATT) jako první pokus o regulaci mezinárodního obchodu. Během osmi kol jednání, přičemž klíčové bylo Uruguayské kolo (1986–1994), došlo k revizi a

¹³ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Světová obchodní organizace WTO*. Online. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/wto_svetova_obchodni_organizace/index.html. [cit.2024-10-31].

¹⁴ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. *Světová obchodní organizace WTO*. Online. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/wto_svetova_obchodni_organizace/index.html. [cit.2024-10-31].

modernizaci pravidel, což vyústilo v založení Světové obchodní organizace (WTO), která vstoupila v platnost 1. ledna 1995 na základě Marakéšské dohody.

Mnohostranný obchodní systém WTO má smluvní pravidla pro obchod zboží (regulován GATT 1994 a dalšími dohodami), služby (GATS od 1995), duševní vlastnictví (TRIPS), řešení sporů a prověrky obchodní politiky. Při založení měla WTO 24 členů a EU, nyní má 164 členů a 23 pozorovatelů (členem mohou být i celní území). Sídlo WTO je v Ženevě.

WTO poskytuje rámec pro obchod mezi členskými státy s hlavním cílem liberalizovat obchod a usnadnit přístup na trhy. Snižováním cel a bariér přispívá k růstu, zaměstnanosti a udržitelnému rozvoji. Důležitá je i pomoc rozvojovým zemím. WTO je fórem pro jednání, řeší spory a prověřuje obchodní politiku. Aktuálně probíhá „Rozvojová agenda z Doha“ (od 2001) zaměřená na snížení bariér v zemědělství, výrobě a službách, s důrazem na rozvojové země. Jednání zastřešuje Výbor pro obchodní vyjednávání (TNC) pod vedením generálního ředitele WTO. Nejvyššími orgány jsou Konference ministrů (každé dva roky) a mezi nimi Generální rada.¹⁵

Období	Průměrná sazba smluvního cla	Zemědělské výrobky	Průmyslové výrobky
v roce 1994 (výchozí sazba)	5,9 %	13,1 %	5,3 %
v letech 1999–2004 (výsledná sazba)	4,50 %	9,3 %	4,1 %

Tabulka 1 Smluvní celní sazby před a po Uruguayském kole GATT

Podle Svobody „je dále třeba zmínit se i o vývozních clech, které náš celní zákon také připouští, ale se kterými se v praxi nesetkáváme. Vláda České republiky může stanovit i další druhy cel, jejichž existence není zakotvena v celních předpisech“.¹⁶

5.3 Fair trade

Po éře kolonizace pokračuje vykořisťování globálního Jihu jednostranně výhodným obchodem a zneužíváním globálních výrobních řetězců, což přispívá k

¹⁵ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ [MZV]. Světová obchodní organizace WTO. Online. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/wto_svetova_obchodni_organizace/index.html. [cit.2024-10-31].

¹⁶ SVOBODA, Roman. Celní řízení po novele celních předpisů. Ostrava: Sagit, 2002. ISBN 80-7208-336-8

blahobytu Západu. Příkladem je kávový průmysl, kde 25 milionů drobných farmářů na globálním Jihu produkuje 80 % světové kávy v náročných podmínkách. Jsou pod tlakem nízkých cen a místní překupníci („kojoti“) jim platí minimální výkupní ceny, jak potvrzuje Eimar Velazquez Mazariegos z mexického družstva ISMAM.

Podobně špatné podmínky panují na banánových plantážích (např. v Kostarice – dlouhá pracovní doba za nízkou mzdou, ignorování ochrany zdraví kvůli chemikáliím, strach ze vstupu do odborů). Družstva mohou zlepšit vyjednávací pozici pěstitelů, ale nízké ceny neovlivní. Zásadní změnou je fair trade, který členům družstev zaručuje výkupní ceny, školení a sociální podporu.¹⁷

Existují dva hlavní systémy fair trade: WFTO (World Fair Trade Organization) a Fairtrade International. Oba systémy mají své regionální pobočky a poměrně širokou národní členskou základnu.

5.3.1 World Fair Trade Organization (Mezinárodní fairtradové organizace – WFTO)

WFTO (World Fair Trade Organization) v Culemborgu sdružuje přes 400 členů (výrobců, obchodníků) plně oddaných deseti fairtradovým principům v celém dodavatelském řetězci. Zastupuje statisíce producentů, převážně z rozvojových zemí (dvě třetiny členů), v mnoha zemích světa a prosazuje spravedlivé a udržitelné globální hospodářství.

5.3.2 Fairtradové organizace v České republice

I v České republice existují organizace zaměřené na ochranu značky Fair trade, marketingovou podporu a šíření myšlenky spravedlivého obchodu.

Fairtrade Česko a Slovensko

Fairtrade Česko a Slovensko je nevládní nezisková organizace, která sdružuje podporovatele fair tradu. V ČR působí od roku 2004 (původně jako Asociace pro fair trade), na Slovensku také od roku 2004. Je součástí Fairtrade International, členem

¹⁷ *Není to úplně v pytli: férový obchod existuje!/: toto je leták o fair trade.* 3. vydání. [Brno]: NaZemi, 2017. ISBN 978-80-88150-22-0.

WFTO a FoRS. Zastupuje Fairtrade International, propaguje certifikační známku Fairtrade®, podporuje prodej, pořádá kampaně a monitoruje trh.

NaZemi

Česká nevládní nezisková organizace NaZemi (původně Společnost pro Fair Trade, založena 2003) vznikla v době nízkého povědomí o fair trade v ČR a zpočátku i prodávala fairtradové zboží. Postupně se zaměřila na vzdělávání o fair trade a také na globální rozvojové vzdělávání s cílem prosazovat důstojné pracovní podmínky na globálním Jihu.

Ekumenická akademie

Ekumenická akademie (ČR, od 1996) prosazuje alternativy k současným ekonomickým, sociálním a ekologickým problémům skrze konkrétní projekty, vycházející z křesťanských tradic. Jako člen FoRS, Fairtrade Česko a Slovensko a dalších iniciativ podporuje solidární ekonomiku, fair trade, družstevnictví, lidská práva a rovnost. Realizovala projekty jako Škola alternativ, Pěstuj planetu a fairtradové kampaně Za férové banány a Fairtradová města.

Jeden svět

Nevládní nezisková organizace Jeden svět vznikla v roce 1994 z iniciativy pražských evangelických sborů (od 2001 jako obecně prospěšná společnost s širším zastoupením sborů ve správní radě). Jejím cílem je ochrana chudých a postižených s důrazem na soběstačnost, čehož dosahuje i prodejem řemeslných výrobků a potravin (hlavně fair trade) ze zemí globálního Jihu ve svém obchodě, který patřil k prvním fairtradovým prodejnám v ČR. Fair trade je hlavní filozofií organizace.¹⁸

5.4 Původ zboží

Správné proclení vyžaduje zohlednění původu zboží, které je klíčové pro mezinárodní klasifikaci a dohody o sazbách. Původ zboží umožňuje uplatnit výhody jako snížené clo. Státy a uskupení si poskytují zvýhodnění (celní sazby, kvóty), aby se

¹⁸ DOLEŽALOVÁ, Hana. Fair trade: výzva pro všechny. Expert. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-1220-3.

zabránilo zastavení mezinárodního obchodu. Pro preferenci zboží z určité země je nutné zajistit jeho skutečný původ a zabránit obcházení preferenční politiky.

5.4.1 Preferenční původ zboží

Preferenční původ zboží umožňuje dovoz s výhodnějším clem oproti nepreferenčnímu původu. Zboží ze zemí s dohodou s EU může být při splnění pravidel původu osvobozeno od cla nebo mít nižší sazbu, což je důležité pro konkurenceschopnost. Většina našeho obchodu je s těmito zeměmi.

„Pravidla původu zboží“ od GŘC pomáhají určit původ, přičemž u složitějších výrobků definují potřebnou míru zpracování. Zboží pro vývoz do zón volného obchodu s preferenčním původem má při dovozu za stejných podmínek nižší clo.¹⁹

Existují tři hlavní druhy preferenčních dohod:

- Dohody o volném obchodu (FTA) mezi EU a dalšími zeměmi, zaměřené na odstranění cel a bariér;
- Asociační dohody, které kromě obchodu zahrnují i politickou a hospodářskou spolupráci;
- Jednostranné preference, kde EU v rámci GSP poskytuje výhody rozvojovým zemím.

Pravidla původu jsou stanovena v každé preferenční dohodě zvlášť a určují, kdy se zboží považuje za pocházející z dané země. Obecně se rozlišují dva základní způsoby určení původu:

- Zcela získané zboží – zboží, které bylo kompletně získáno v jedné zemi (např. nerostné suroviny, zemědělské produkty).
- Zpracované zboží – zboží, které bylo vyrobeno za použití materiálů z více zemí. V tomto případě se uplatňují specifická pravidla, která definují, jaké zpracování musí proběhnout, aby zboží získalo preferenční původ. Mezi nejčastější pravidla patří:

¹⁹ *Celní správa České republiky* [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2025-02-11]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/clo/puvod-zbozi/Stranky/dukazy-puvodu.aspx>

- Změna celního zařazení – zpracování musí vést ke změně celního zařazení zboží v Harmonizovaném systému (HS).
- Procento hodnoty – maximální podíl nepůvodních materiálů na hodnotě konečného výrobku.
- Specifické výrobní operace – konkrétní operace, které musí být provedeny, aby zboží získalo preferenční původ.

5.4.2 Nepreferenční původ zboží

Základním pravidlem je, že zboží zcela získané nebo vyrobené v dané zemi (včetně surovin z ní) má tam původ, a to i bez ohledu na preferenční sazby. Příklady zcela získaného zboží jsou nerosty, zemědělské produkty a produkty lovu/rybolovu. U zboží s komponenty z různých zemí je zemí původu místo posledního podstatného ekonomicky odůvodnitelného přepracování.

5.4.3 Důkazy původu zboží

V preferenčním systému EU se jako důkazy původu zboží používají různé dokumenty na základě mezinárodních dohod, jednostranných opatření nebo nařízení Komise (EU) 2015/2447. Mezi tyto důkazy patří například průvodní osvědčení EUR.1 a EUR-MED, formulář EUR.2 (pro Sýrii) a prohlášení o původu (včetně EUR-MED) na faktuře nebo jiném obchodním dokumentu.²⁰

Prokázání statusu zboží

Osvědčení A.TR.

Osvědčení A.TR. se používá výhradně v celní unii EU-Turecko. Nepotvrzuje původ zboží, ale jeho status volného oběhu v EU nebo Turecku (doklad o uhrazení cla při dovozu ze třetí země). Platnost je 4 měsíce a lze jej vystavit dodatečně nebo jako duplikát. Potvrzuje se celními orgány (případně schváleným vývozcem nebo předem).

²⁰*Tamtéž*

Přehled důkazů o původu:

Důkazy původu							
Dohoda	EUR.1 platnost (měsíc)	EUR-MED platnost (měsíc)	EUR.2	Prohlášení o původu nebo deklarace o původu* hodnota EUR	Prohlášení EUR-MED hodnota EUR	Schválený vývozce Prohlášení o původu	REX vývozce Prohlášení o původu nebo Deklarace o původu*
Evropský hospodářský prostor							
Evropská unie, Island, Norsko, Lichtenštejsko	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
EUROMED - regionální úmluva							
Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Egypt, Faerské ostrovy, Gruzie, Island, Kosovo, Moldavsko, Norsko, Palestina, Severní Makedonie, Srbsko, Švýcarsko včetně Lichtenštejska ¹⁶⁾ , Ukrajina	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
EUROMED - přechodná pravidla							
Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, EHP, Faerské Ostrovy, Gruzie, Island, Jordánsko, Kosovo, Moldavsko, Norsko, Palestina, Srbsko, Severní Makedonie, Švýcarsko včetně Lichtenštejska ¹⁶⁾ , Ukrajina	☺/5 ¹⁾	-	-	☺/6.000 ¹⁾	-	☺ ¹⁾	-
EUROMED - ostatní státy							
Alžírsko, Maroko, Tunisko	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
Izrael	☺/4 ²⁾	☺/4 ²⁾	-	☺/6.000 ²⁾	☺/6.000 ²⁾	☺ ²⁾	-
Libanon	☺/4	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Sýrie	☺/5	-	1.000 ³⁾	-	-	-	-
Oblasti volného obchodu							
ACP (Keňa)	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Státy střední Afriky (Kamerun)	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Státy západní Afriky (Ghana, Pobřeží slonoviny)	-	-	-	☺/6.000	-	☺	☺ ⁴⁾
Státy východní a jižní Afriky (Komory, Madagaskar, Mauricius, Seychely, Zimbabwe)	☺/10 ⁵⁾	-	-	☺/6.000	-	☺ ⁵⁾	☺ ⁶⁾
Karibské státy (Antigua a Barbuda, Belize, Grenada, Surinam, Svatý Vincenc a Grenadiny, Bahamy, Dominik, Guyana, Svatý Kryštof a Nevis, Trinidad a Tobago, Barbados, Dominikánská republika, Jamajka, Svatá Lucie)	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Tichomořské státy (Fidži, Papua-Nová Guinea, Samoa, Šalamounovy ostrovy)	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Státy SADC EPA (Botswana, Lesotho, Namibie, Svazijsko, Jihoafrická republika, Mosambik)	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Ceuta a Melilla	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
Andské společenství (Ekvádor, Kolumbie, Peru)	☺/12	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Chile	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Japonsko	-	-	-	☺*/6.000 ⁷⁾	-	-	☺* jen z EU
Kanada	-	-	-	☺/6.000 ⁸⁾	-	-	☺ jen z EU
Korea	-	-	-	☺/6.000	-	☺	-

Tabulka 2 Přehled důkazů o původu I

Dohoda	EUR.1 platnost (měsíc)	EUR-MED platnost (měsíc)	EUR.2	Prohlášení o původu nebo deklarace o původu* hodnota EUR	Prohlášení EUR-MED hodnota EUR	Schválený vývozce Prohlášení o původu	REX vývozce Prohlášení o původu nebo Deklarace o původu*
Mexiko	☺/10	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Nový Zéland	-	-	-	☺*/6.000 ⁹⁾	-	-	☺* jen z EU
OCT (Aruba, Francouzská jižní a antarktická území, Svatý Martin, Bonaire, Svatý Eustach a Saba, Grónsko, Saint Pierre a Miquelon, Curaçao, Nová Kaledonie a závislá území, Wallis a Futuna, Francouzská Polynésie, Svatý Bartoloměj)	-	-	-	☺*/10.000	-	-	☺*
Singapur	-	-	-	☺*/6.000 ¹⁰⁾	-	-	☺* jen z EU
Spojené království Velké Británie a Severního Irska	-	-	-	☺*/6.000 ¹¹⁾	-	-	☺* jen z EU
Státy střední Ameriky (Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Panama, Salvador)	☺/12	-	-	☺/6.000	-	☺	-
Vietnam	☺/12 ¹²⁾	-	-	☺*/6.000	-	-	☺* jen z EU
Jednostranné (autonomní) preferenční opatření							
Balkán (Albánie, Bosna a Hercegovina, Kosovo, Černé Hora, Severní Makedonie, Srbsko)	☺/4 ¹³⁾	-	-	☺/6.000 ¹³⁾	-	☺ ¹³⁾	-
GSP (rozvojové a nejméně rozvinuté země)	-	-	-	☺*/6.000	-	-	☺*
Celní unie i oblast volného obchodu							
Andorra (zemědělské výrobky kapitoly 1 -24) ¹⁴⁾	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
Turecko (zemědělské výrobky a uhlí a ocel) ¹⁴⁾	☺/4	☺/4	-	☺/6.000	☺/6.000	☺	-
Andora (kapitola 25-97) a San Marino (kapitola 1-97) ¹⁵⁾	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ V kolonce 7 osvědčení EUR.1 bude uvedena poznámka „Transitional rules“ a v prohlášení o původu bude uvedena tato poznámka v jazykové mutaci prohlášení.

²⁾ V důkazu původu musí být uveden název místa výroby a sedmimístné PSC. Je-li izraelský původ deklarován pro zboží vyrobené na okupovaných územích (C 232/2012) není uznán.

³⁾ Pouze pro poštovní a kurýrní zásilky do hodnoty 1.000 jednotek.

⁴⁾ V důkazu původu z Ghany je místo čísla REX uvedeno registrační číslo přidělené v Ghaně.

⁵⁾ Vystavuje pouze Mauricius a Komory.

⁶⁾ Vystavuje pouze Zimbabwe, Madagaskar, Seychely a EU vývozce.

⁷⁾ V deklaraci o původu z Japonska není stanoven limit pro uvedení japonského identifikačního čísla - ve většině případů bude uvedeno.

⁸⁾ V prohlášení o původu z Kanady není stanoven limit pro uvedení kanadského podnikatelského čísla - ve většině případů bude uvedeno.

⁹⁾ V deklaraci o původu z Nového Zélandu musí být uveden celní kód novozélandského klienta je-li hodnota původního zboží nad 1000 NZD.

¹⁰⁾ V deklaraci o původu ze Singapuru není stanoven limit pro uvedení čísla singapurského vývozce - bude vždy uvedeno.

¹¹⁾ V deklaraci o původu ze Spojeného království není stanoven limit pro uvedení EORI čísla britského vývozce - bude vždy uvedeno.

¹²⁾ Vystavuje pouze Vietnam.

¹³⁾ V kolonce 7 osvědčení EUR.1 nebo v prohlášení o původu bude uvedena poznámka „Autonomous trade measures“ nebo „Mesures commerciales autonomes“.

¹⁴⁾ Oblast volného obchodu.

¹⁵⁾ Dohoda o celní unii s EU. Původ, platnost a typ důkazu původu do jiných zón je řešen „Společnou deklarací o Republice San Marino/Andorském knížectví“ uvedenou v jednotlivých dohodách.

¹⁶⁾ Švýcarsko a Lichtenštejské knížectví tvoří celní unii.

Tabulka 3 Přehled důkazů o původu II

5.5 Český integrovaný tarif

Klasifikace zboží je složitá. Český integrovaný tarif (ČIT), roční publikace GŘC MF, je klíčovým souhrnem pravidel pro dovoz a vývoz. Obsahuje celní sazby, kvóty, dovozní DPH a další předpisy (např. veterinární, environmentální, licenční). ČIT je uživatelsky přívětivý a nezbytný pro firmy v mezinárodním obchodu, poskytuje kompletní informace o zboží a souvisejících pravidlech. Má tři části (dvou svazků tarifu a přílohy s vyměnitelnými listy), přičemž tarifní část má 22 sloupců s kódy.

5.5.1 Všeobecná pravidla pro zařazování zboží

Při sazebním zařazování zboží mají názvy tříd, kapitol a podkapitol celního sazebníku pouze informativní charakter. Závazné jsou úvodní poznámky k těmto částem a následně samotná pravidla pro zařazování:

- Neúplné/nedokončené výrobky se zařazují jako kompletní, pokud vykazují zásadní znaky hotového výrobku. Složené/rozebrané výrobky se zařazují jako kompletní.
- Uvedení materiálu/látky zahrnuje i směsi a kombinace. Zboží z určitého materiálu zahrnuje i zboží z něj sestávající.
- Nejpresnější popis zboží má přednost před obecnějším. Pokud více čísel popisuje jen část smíšeného/složeného zboží, považují se za stejně specifická.
- Směsi a maloobchodní soupravy se zařazují podle materiálu/komponentu s podstatnými rysy (pokud lze určit).
- Obaly se zařazují spolu se zbožím, pokud jsou pro něj obvyklé. Toto pravidlo však není závazné, jsou-li obalové materiály nebo obaly zjevně vhodné k opakovanému použití.²¹

²¹SVOBODA, Roman. *Celní řízení po novele celních předpisů*. Ostrava: Sagit, 2002. ISBN 80-7208-336-8

6 Celní řízení

Účelem celního řízení je rozhodnout o propuštění zboží do celního režimu (nebo o jeho vyřízení) a případně stanovit clo. Také se vede za účelem rozhodnutí o zpětném vývozu, dočasném uskladnění či přenechání zboží.

Celní předpisy nemají ucelenou definici celního řízení, ale lze jej zjednodušeně popsat jako postup celního orgánu k rozhodnutí o propuštění zboží do režimu nebo ukončení režimu stávajícího. Procesně se řídí daňovým řádem (§ 3 odst. 1 celního zákona). Objektem řízení je zboží (hmotné movité věci a elektrická energie dle celního sazebníku) po hospodářské či právně relevantní události, typicky překročení hranic (dovoz). Zboží se dělí na zboží Unie (zcela získané v EU, dovezené a propuštěné do volného oběhu, nebo z něj vyrobené) a zboží, které není zbožím Unie.²²

Osoba činící právní úkon (zejména podávající návrh nebo žádost) je hlavním subjektem celního řízení. Nejčastěji se jedná o deklaranta, který podává celní prohlášení buď za sebe, nebo jako zástupce jiné osoby.

Předmětem celního řízení je rozhodnutí o návrhu oprávněné osoby, například o propuštění zboží do navrženého režimu nebo o ukončení stávajícího režimu. Celní režimy zahrnují volný oběh, vývoz a zvláštní režimy, přičemž za zvláštní režimy se považují:

- a) tranzit (vnitřní a vnější),
- b) uskladnění, jež zahrnuje uskladnění v celním skladu a svobodná pásma,
- c) zvláštní účel, jenž zahrnuje dočasné použití a konečné užití,
- d) zušlechtění, jež zahrnuje aktivní a pasivní zušlechtovací styk.

Celní řízení provádí správce cla (úřední osoby) obvykle v úředních hodinách a v celním prostoru na návrh oprávněné osoby. V odůvodněných případech a na žádost deklaranta může proběhnout i mimo úřední hodiny nebo jinde. Deklarant podává celní prohlášení (různé typy pro různé účely) nebo oznámení o zpětném vývozu, čímž projevuje

²² POLÁK, P., HÁJEK, F., HRBEK, L., JAREŠOVÁ, J., VESECKÝ, R., ŠRÁMKOVÁ, D. *Celní zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.

vůli k propuštění zboží do režimu nebo k jeho vývozu z EU. Pro vstup zboží do EU se podává vstupní souhrnné prohlášení.

Celní řízení se týká i žádosti o přenechání zboží státu. Žádat může držitel režimu nebo zboží, a předmětem je povolení správce cla k tomuto přenechání, tj. převod vlastnictví na stát.

K návrhu v celním řízení (včetně celního prohlášení) je nutné přiložit relevantní dokumenty (např. faktura, přepravní doklady, prohlášení o hodnotě, plná moc, doklady k zákazům/omezením, původ zboží). Podáním prohlášení vzniká odpovědnost za správnost údajů a dokladů. Standardně probíhá řízení elektronicky, ale zahrnuje i ověřování údajů (kontrola dokumentů, doplnění podkladů, fyzická kontrola zboží, vzorky). Celní orgány mohou povolit hospodářským subjektům provádět některé celní formality a kontroly pod dohledem.²³

6.1 Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92

V roce 2010 se celní řízení řídilo Nařízením Rady (EHS) č. 2913/92, známým jako Celní kodex Společenství. Tento zásadní právní akt sjednotil a modernizoval celní předpisy v EHS/EU a i přes nahrazení novějším Celním kodexem Unie (Nařízení (EU) č. 952/2013) tvořil základ současné legislativy.²⁴

Hlavní přínosy Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92

1. Sjednocení předpisů – usnadnění mezinárodního obchodu jednotnými pravidly.
2. Zjednodušení formalit – rychlejší odbavení a nižší administrativa (jednotné doklady).
3. Zvýšení právní jistoty – jasná práva a povinnosti dovozců/vývozců.
4. Základy AEO – usnadnění obchodu spolehlivým subjektům.
5. Harmonizace sazeb – sjednocení podmínek dovozu z třetích zemí.

²³ POLÁK, P., HÁJEK, F., HRBEK, L., JAREŠOVÁ, J., VESECKÝ, R., ŠRÁMKOVÁ, D. *Celní zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.

²⁴ Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex unie. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2025-02-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31992R2913&qid=1741637310538>

6. Elektronizace – právní rámec pro pozdější elektronické postupy.
7. Boj proti podvodům – ustanovení proti nelegálnímu obchodu.

6.2 Nařízení Rady (EHS) č. 952/2013

Jak je zmíněno výše, tak Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 byl nahrazen novým předpisem, kterým se stanoví celní kodex Unie. To přineslo řadu významných změn a přínosů pro celní řízení v Evropské unii. Nahradiťo dřívější Celní kodex Společenství a zavedlo modernější a efektivnější rámec pro mezinárodní obchod.²⁵

Mezi hlavní přínosy tohoto Kodexu patří:

1. Zjednodušení a modernizace celních postupů

- Elektronizace celního řízení – nový Kodex klade důraz na plnou elektronizaci celních postupů, což urychluje odbavování zboží a snižuje administrativní zátěž pro podnikatele i celní orgány. Zavedení elektronických celních prohlášení a komunikace usnadňuje a zrychluje výměnu informací.
- Centralizované celní řízení – umožňuje podnikům provádět celní řízení v jedné zemi EU bez ohledu na to, kde se zboží fyzicky nachází. To snižuje náklady a zjednodušuje logistiku.
- Zjednodušené postupy – Kodex zavádí různé zjednodušené postupy pro spolehlivé podniky, jako je například status „Schválený hospodářský subjekt“ (AEO), který přináší řadu výhod, například snížení počtu kontrol a rychlejší odbavení zboží.
- Standardizace a harmonizace – Kodex harmonizuje celní postupy v celé EU, což usnadňuje obchodování a snižuje nejasnosti pro podnikatele.

²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2025-02-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0952&qid=1741638271154>

2. Zvýšení bezpečnosti a ochrany

- Lepší kontrola rizik – Kodex zavádí moderní metody pro analýzu rizik, které umožňují celním orgánům efektivněji identifikovat a kontrolovat rizikové zásilky.
- Boj proti padělkům – Kodex posiluje boj proti padělanému zboží a porušování práv duševního vlastnictví.

3. Podpora konkurenceschopnosti

- Snížení nákladů pro podnikatele – zjednodušení a urychlení celních postupů snižuje náklady pro podnikatele a zvyšuje jejich konkurenceschopnost na mezinárodním trhu.
- Zlepšení logistiky – efektivnější celní řízení urychluje pohyb zboží a zlepšuje logistiku.
- Podpora mezinárodního obchodu – Kodex vytváří stabilní a předvídatelné prostředí pro mezinárodní obchod.

4. Zlepšení správy a vymáhání práva

- Jasnější pravidla – Kodex stanovuje jasnější a srozumitelnější pravidla pro celní řízení.
- Efektivnější vymáhání práva – Kodex posiluje pravomoci celních orgánů a zlepšuje spolupráci mezi členskými státy EU v oblasti vymáhání práva.

Stručný přehled klíčových prvků Novějšího celního Kodexu

- Elektronické celní prohlášení – povinné pro většinu celních režimů.
- Centralizované celní řízení – možnost provádět celní řízení v jedné zemi EU.
- Status AEO – zjednodušené postupy pro spolehlivé podniky.
- Nové metody pro analýzu rizik.
- Posílená bezpečnostní opatření.

Závěrem je třeba uvést, že každé celní řízení směřuje k vydání meritorního rozhodnutí o podaném návrhu. Rozhodnutí, kterým je ukončeno celní řízení, se nazývá rozhodnutím v celním řízení, a pokud se jedná o jeho náležitosti, tak tyto vyplývají z § 101 daňového řádu a § 16, § 20 a § 61a celního zákona. Proti rozhodnutí v celním řízení lze uplatnit opravný prostředek.

6.3 Celní prostor

Celní prostor je specifické území pro výkon celního řízení (rozhodování o režimu zboží). Vymezuje jej správce cla opatřením obecné povahy, u mezinárodních letišť na základě rozhodnutí Úřadu pro civilní letectví. V praxi zahrnuje např. nádraží, přístaviště a letiště (dohodnuto s vlastníky/uživateli). I pro letiště je nutné opatření správce cla, přičemž mezinárodní status letiště určuje Úřad pro civilní letectví (se stanoviskem MV). ČR má osm mezinárodních letišť, a to Letiště Václava Havla Praha, Letiště Brno-Tuřany, Letiště Leoše Janáčka Ostrava, Letiště Pardubice, Letiště Karlovy Vary, Letiště Mnichovo Hradiště, Letiště Kunovice a Letiště Vodochody.

6.4 Rozhodnutí v celním řízení

Rozhodnutí v celním řízení obsahuje

- a) datum přijetí příslušného prohlášení nebo oznámení, pokud bylo podáno,
- b) evidenční číslo rozhodnutí, které nahrazuje číslo jednací,
- c) množství a popis, popřípadě název zboží,
- d) celní hodnotu zboží nebo jiný základ cla a
- e) celní sazbu zboží podle přímo použitelného předpisu Evropské unie.

Je-li rozhodnutí v celním řízení vydáno na tiskopise podle přímo použitelného předpisu Evropské Unie, neobsahuje odůvodnění a poučení o opravném prostředku, pokud je tímto rozhodnutím zboží propuštěno do navrženého režimu.

6.4.1 Obecně k rozhodnutí v celním řízení

Celní řízení primárně rozhoduje o propuštění zboží do určitého režimu nebo o jeho ukončení. Součástí rozhodnutí je i vyměření cla, DPH či spotřební daně, pokud je to relevantní. Forma propuštění není v Celním kodexu Unie striktně stanovena, ale čl. 194

odst. 1 UCC ukládá celním orgánům propustit zboží ihned po ověření/přijetí údajů v prohlášení, pokud jsou splněny podmínky a neexistují zákazy/omezení.²⁶

²⁶ POLÁK, P., HÁJEK, F., HRBEK, L., JAREŠOVÁ, J., VESECKÝ, R., ŠRÁMKOVÁ, D. *Celní zákon. Praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.

7 Organizovaný zločin

7.1 Obchod s drogami

Obchod s drogami je pro EU nejrozšířenější formou organizovaného zločinu s přeshraničním dopadem a odhadem dvou milionů pravidelných uživatelů. Zatímco heroin a kokain se dováží, EU je významným producentem syntetických drog (extáze – 80 % světové produkce, centra v Nizozemsku/Belgii; pervitin – významná role ČR). Konopí je nejrozšířenější drogou. EU reaguje Protidrogovou strategií 2005–2012 a Akčním plánem 2005–2008, zaměřenými na omezení dostupnosti, posílení ochrany hranic (proti dovozu kokainu a heroinu) a definici pašování drog s doporučenými tresty (Rámcové rozhodnutí 2004). Většina členských států má národní protidrogové strategie.

7.2 Finanční kriminalita

Praní špinavých peněz je závažný problém organizovaného zločinu, představující maskování nelegálního původu finančních prostředků (např. z drog nebo daňových úniků).

Celosvětové odhady hovoří až o dvou bilionech EUR ročně. Vytvoření jednotného trhu EU zvýšilo riziko praní peněz a finanční kriminality, proto bylo nutné zavést právní předpisy pro prevenci.

Po útocích 11. září 2001 se v oblasti finanční kriminality zaměřila pozornost na financování terorismu. Současný terorismus má silné mezinárodní vazby a finanční toky jsou mezinárodní, proto je nutné mu předcházet spoluprací mezi členskými státy a EU s dalšími mezinárodními aktéry.

Padělání eur je specifickou oblastí finanční kriminality v EU, která čelí stále dokonalejším falešným bankovkám (hlavní zdroje: Bulharsko, Albánie, Litva, Turecko, Kosovo). V roce 2003 bylo zabaveno přes 570 000 falešných bankovek (cca 30 milionů EUR), nejčastěji 50 a 100eurových. Výrobní cena padělku je odhadem 8 % nominální hodnoty, s distribucí až 35-40 %. Padělání euromincí je méně časté kvůli nižší pozornosti při kontrole.²⁷

²⁷ HRABÁLEK, Martin; MARTINŮ, Jiří a SMEKAL, Hubert. *Nebojte se (v) EU: hrozby, reakce a budoucnost evropské bezpečnosti*. Jan ZÁVĚŠICKÝ (editor), Ondřej ROJČÍK (editor). Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4075-0.

8 Poznatky z praxe

V letech 2006 jsem nastoupil do služebního poměru k celní správě. Tímto datem jsem se začal seznamovat s celní problematikou, s celním řízením a celním systémem. Postupně jsem prohluboval mé vědomosti ohledně celních kontrol, celních sazeb či opatřeních při dovozu či vývozu zboží. V této době jsme používali již počítače a celní správa byla vybavena celním programem, který přijímal data od celních deklarantů. Tato data jsme přijímali a následně na jejich žádost pomocí písemného celního dokumentu propouštěli do jejich navrhovaného režimu.

Jednalo se o program nazvaný „WDIS“, který byl původně vypracován pro operační systém „MS-DOS“, a tak i dle toho tento program vypadal. Nebyl nijak barevně provedený, písmo bylo použito typu „courier new“, který jsme mohli vidat na mechanických psacích strojích. Mohli jsme zde vidět tyto údaje: Odesílatel zboží, příjemce zboží, popis zboží, hmotnost zboží, cenu za zboží, sazební zařazení zboží, původ zboží.

V této době však nebyl propracován systémová analýza dat ohledně nařízených kontrol zboží. Kontrolu tudíž museli nařizovat celníci. Pokud měli podezření, že by se mohlo jednat o nesprávné zařazení zboží nebo mohl chybět nějaký důležitý dokument, např. dovozní licence. Či mohl celník pojmout podezření, že by mohlo být v celním nařízení něco v nepořádku, a tak byla nařízena kontrola fyzická. Při této kontrole se ověřuje zboží fyzicky, kde se porovnává s předloženými doklady, kontroluje se počet zboží, původ zboží, totožnost zboží s doklady, správné sazební zařazení. Právě sazební zařazení je velice důležité. Je to z důvodu, že na podobné zboží mohou být potřeba odlišné doklady při dovozu či vývozu. Mohou tomu být například dovozní či vývozní licence.

Po provedení fyzické kontrole celník provede záznam o této kontrole a následně vyhodnocuje výsledky z kontroly. Pokud jsou v pořádku především tyto věci: sazební zařazení zboží, totožnost zboží, původ zboží, počet zboží či počet balení.

Těchto aspektů ke kontrole může být více i méně. Záleží jak na projednávajícím celníkovi, tak na koordinátorovi celního řízení, který může zkonkretizovat jednotlivé druhy kontroly. Též může zasáhnout vedoucí oddělení, který může nařídit kontrolu v rozsahu 1/1.

Pak celní správa toto zboží může propustit do navrhovaného režimu. U dovozu zboží to bývá z většiny případů propuštění do volného oběhu. U vývozu zboží to bývá většinou režim trvalý vývoz. Pokud však nalezne v nějakém z předchozích bodů nesoulad, sepisuje se s celním zástupcem protokol o ústním jednání o provedené kontrole, kdy jsou deklarantovi či celnímu zástupci řečeny nalezené nesrovnalosti při celní kontrole. Dále jsou vyžadovány od deklaranta další krok, pokud je to možné. Mohou nastat případy, kdy je nesoulad v počtu zboží. Deklarant se obrátí na příjemce zboží (kterého zastupuje), ověří skutečný stav a může se stát, že mezi prodávajícím a kupujícím došlo k úpravě počtu zboží, avšak deklarantovi, který vypracovával celní prohlášení byla poslána původní faktura. Tento omyl se vysvětlí, opraví se (vymění se původní za novou) a případně se může kontrola ukončit.

Další věcí se může stát, že celník má podezření, že je potřeba dovozní či vývozní licence. Opět je sepsán s deklarantem protokol o ústním jednání. V tomto jednání může deklarant sdělit informaci, že si není vědom, že by mělo být na toto zboží licence, avšak dále může sdělit, že tuto informaci ověří u vývozce (může se jednat například o vývoz zboží). Aby celník neudělal procesní chybu, tak raději pošle deklarantovi výzvu k doložení vývozní licence, kde stanoví deklarantovi lhůtu 15 dnů. Během této doby může zjistit deklarant, že vývozce opomenul deklarantovi předat tuto vývozní licenci a deklarant ji celnímu úřadu ve lhůtě předloží. Pokud se tak nestane, celní úřad může vývoz na základě nepředložené licence vývoz zrušit.

Jak jsem psal, tak v tuto dobu nebyl úplně dobře vyřešena analýza dat při dovozu ani vývozu zboží. Měla se však provádět kontrola na konkrétní druh zboží, aby se eliminoval problém, tak to se muselo provádět tak, že celník musel vždy toto konkrétní zboží kontrolovat fyzicky, aby se zjistilo, zdali jsou předloženy všechny doklady, které jsou potřeba. Můžeme si opět ukázat na příkladu.

Pokud například budeme zaměřovat kontrolu na dovoz hraček pro děti do tří let, tak u tohoto zboží je potřeba ověřit, zdali tyto hračky splňují hygienické normy. Zda neobsahují nedovolené látky, které by se mohli dostat do těla dětí, když hračky vloží do úst. Konkrétně se může jednat jak o tzv. „kousátka“, když dětem rostou zuby či malá autíčka či panenky, které neslouží prioritně ke kousání, ale děti to tak učinit mohou. U tohoto případu si nemusí být celní správa jistá. Může odebrat vzorek, který se pošle do centrální laboratoře. Se vzorkem se posílá i popis o co se jedná, k čemu je zboží určeno a

požadavek, co je třeba zjistit laboratorii. Dále může požádat součinnostní orgán dozoru u této věci. V tomto konkrétním případě se jedná o českou obchodní inspekci. V našich interních dokumentech máme kontaktní údaje na jednotlivá střediska. Po zaslání dokladů a kontaktování může celní správa očekávat jednu z těchto odpovědí:

- 1) Česká obchodní inspekce (dále jen „ČOI“) má podezření, že se zboží nebude moci propustit do navrhovaného režimu a pro jistotu se domluví s celní správou na opětovné fyzické kontrole, kde bude sama ČOI přítomna a odebere si případně své vzorky, aby si byla jistá svým výsledkem.
- 2) Doklady a pořízené fotografie z celní kontroly pořízené celní správou ČOI stačili a jsou si jistí, že toto zboží nemůže být propuštěné do navrhovaného režimu. Napíše závazné stanovisko k naší žádosti o součinnost. Toto stanovisko je pro celní správu směrodatné, tudíž sepíše rozhodnutí o nepropuštění zboží do navrhovaného režimu a do odůvodnění řádně vysvětlení přesný důvod tohoto rozhodnutí. V opačném případě si je jistá ČOI k tomu, že zboží může být propuštěné do navrhovaného režimu, a proto je celní správě posláno závazné stanovisko, kde je uvedeno, že zboží může být propuštěno do navrhovaného režimu.

Jak jsem uvedl výše, tak v této době nebyla celní správa schopna centrálně nařizovat kontroly z operačního střediska. Proto musel tyto kontroly nařizovat vedoucí oddělení, koordinátor celního řízení nebo konkrétní celník, který dostal prověření tohoto celního režimu na starost. Z důvodu, že začal dovoz projednávaného značně sílit, celní správa zjišťovala, že zde má slabé místo a nemůže spoléhat na to, že projednávající celník, koordinátor či vedoucí bude vždy dodržovat rozkaz ke kontrole zboží. Bylo domluveno, že celní správa zadá výběrové řízení na nový program k propuštění zboží při dovozu v systémovém prostředí Windows.

Tento program se jmenoval „eDovoz“ a byl nasazen v roce 2010. Tomuto programu již figurovala riziková analýza při příjmu celního prohlášení. Po tom, co projednávající celník přijal celní prohlášení v programu eDovoz, tak se okamžitě začala provádět riziková analýza. Při negativním případě se nestalo nic a celní prohlášení zůstalo ve stavu přijatém. Pokud měl celník, koordinátor nebo vedoucí pocit, že se u zboží provede dokladová či fyzická kontrola, tak tato možnost tu stále byla. Pokud však kontrola nebyla třeba, tak dovoz byl po krátké době propuštěn do navrhovaného režimu.

V opačném případě se mohlo stát, že bylo zboží při dovozu vyhodnoceno tak, že celní prohlášení se přesunulo do kontroly a tu jsme museli zahájit. Buď stačila dokladová kontrola nebo jsme museli zboží fyzicky ztotožnit.

9 E-commerce

Dynamické změny na počátku 21. století v mezinárodním podnikání jsou dány propojením národních trhů do globálního celku, což přináší nové možnosti i rizika. V této éře získaly dominantní postavení nadnárodní korporace, pro které jsou národní hranice méně relevantní. Jsou schopny získat kontrolu nad celým výrobním a prodejním cyklem, od surovin až po finální prodej po celém světě, a to s využitím silné mediální podpory, která ovlivňuje spotřebitelské vnímání a poptávku.²⁸

Proces volby nejlepšího způsobu vstupu na zahraniční trh vyžaduje čas a pečlivost. Je klíčové vyhnout se uspěchaným krokům. Podnik může vybírat z mnoha strategií vstupu. Seriózní zhodnocení kladů a záporů všech možností a důkladné posouzení finančních i odborných (nebo jiných) možností společnosti může vést k tomu, že se již na začátku mezinárodního působení firma vyhne kritickým chybám.²⁹

S rozvojem ICT a IS vznikl technologický potenciál s významnými dopady na širokou škálu činností, včetně podnikání. Díky aplikaci moderních technologií došlo v podnicích k výraznému zefektivnění rutinních procesů souvisejících s výrobou, prodejem, logistikou, lidskými zdroji a komunikací se zákazníky. Tento vývoj vytvořil zcela nové podnikatelské prostředí, známé jako e-business.

Na současné e-prostředí lze pohlížet ze tří hlavních perspektiv. První je technologický pokrok, který poskytuje primární prostředky pro stále rychlejší a objemnější komunikaci na všech úrovních. Druhou jsou uživatelé (podniky, stát, neziskové organizace i jednotlivci), pro které se tyto technologie staly nepostradatelnými nástroji pro různé aktivity (podnikání, vzdělávání, zábava i nelegální činnosti). Třetí oblast zahrnuje principy, motivaci a legislativu, které by měly stanovit hranice a sloužit jako nástroj pro řešení kolizních situací. Všechny tyto tři oblasti se neustále vyvíjejí a vzájemně se ovlivňují.

9.1 Obchodní podmínky a jejich význam v obchodním styku

Obchodní podmínky jsou v mezinárodním obchodě důležité z mnoha důvodů, ačkoliv nesou i potenciální rizika. Výhodou je, že usnadňují uzavírání smluv, protože se

²⁸ HALÍK, Jaroslav. Market entry strategy: the lessons from Central and Eastern Europe. Vydání: první. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2017. ISBN 978-80-7418-288-4.

²⁹ SATO, Alexej; HALÍK, Jaroslav a HINČICA, Vít. International business operations. 2nd revised edition. Praha: VŠE, nakladatelství Oeconomica, 2023. ISBN 978-80-245-2482-5.

nemusí opakovaně sjednávat všechny detaily; postačí dohoda na klíčových bodech (předmět, cena). To zvyšuje ekonomickou efektivitu a umožňuje rozsáhlé obchodování. Obchodní podmínky umožňují zahrnout další ujednání a snižují pravděpodobnost problémů a sporů díky jednotné úpravě smluv. Často doplňují zákonnou úpravu nebo řeší otázky, které zákon neřeší či zmiňuje jen okrajově.³⁰

V moderním mezinárodním obchodu by se neměla uplatňovat praxe individuálního vyjednávání všech smluvních podmínek. Doporučuje se spíše využívat standardizované obchodní podmínky, které existují v různých formách. V souvislosti s obchodními podmínkami se obvykle diskutují jak jejich pozitiva, tak negativa. K jasným přednostem řadíme zejména posílení právní a ekonomické jistoty stran, spojené s volbou rozhodného práva, racionalizaci a urychlení kontraktačního procesu, kdy může smlouva obsahovat pouze podstatné náležitosti, ostatní práva a povinnosti jsou upraveny v obchodních podmínkách.

K nevýhodám obchodních podmínek patří omezení smluvní svobody (silnější strana neumožňuje změny, slabší musí přijmout nebo odmítnout) a zobecnění na všechny smlouvy (i když by někdy byla vhodnější specifická úprava). Častým problémem je prosazování vlastních podmínek stranami a odmítání podmínek protistrany, což může vést k „bitvě firem“ – vzájemnému vnucování odlišných podmínek pro jednu smlouvu (např. návrh s vlastními podmínkami a přijetí s připojením jiných).

Tato situace je nežádoucí a vhodnějším postupem by byla konzultace jednotlivých bodů obchodních podmínek, které stranám nevyhovují, a pokusit se najít kompromisní řešení.³¹

9.2 Elektronické podnikání

Elektronické podnikání (e-business) prošel rychlým vývojem od pouhých e-shopů (e-commerce) k širšímu konceptu zahrnujícímu podporu a zefektivnění podnikových procesů. Klíčovou roli hrají běžní uživatelé internetu (pro e-commerce i další aktivity, s rostoucím podílem pracujících online). V oblasti obchodu a výroby e-business integruje

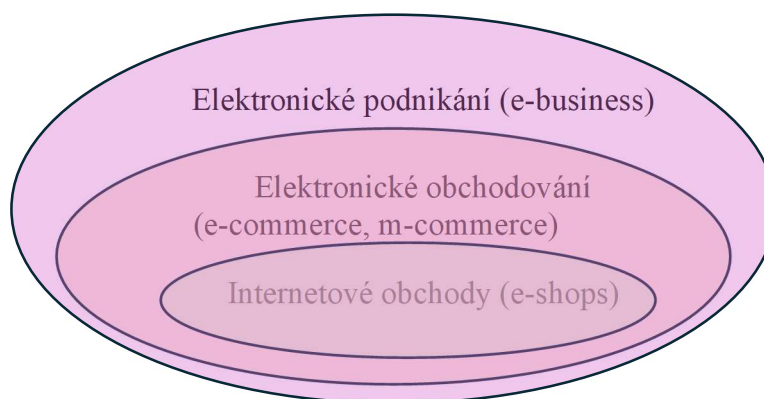
³⁰ DOBIÁŠ, Petr a MALACKA, Michal. *Obchodní podmínky v mezinárodním obchodním styku*. Praktik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-296-7.

³¹ DOBIÁŠ, Petr a MALACKA, Michal. *Obchodní podmínky v mezinárodním obchodním styku*. Praktik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-296-7.

obchodní, výrobní a podpůrné činnosti s cílem poskytovat efektivní služby koncovým zákazníkům a partnerským subjektům. Do e-businessu patří:

- Řízení vztahů se zákazníky
- Marketing
- Prodej
- Řízení objednávek
- Platby
- Fakturace
- Balení
- Doprava
- Skladování
- Poprodejní servis
- Komunikační nástroje
- Informační systémy
- Řízení lidských zdrojů
- Řízení vztahů s obchodními partnery
- Finanční management
- Vývoj technologií
- Řízení technologií
- Vývoj produktů
- Výroba
- Řízení výroby
- Řízení zdrojů
- Řízení know-how
- Vrcholové řízení (Top Management)
- Legislativa

E-business je podle ISO/IEC/ČSNI soubor cílených procesů mezi více organizacemi, realizovaných výměnou informací a řízených pro společné cíle v určitém časovém rámci. Tato definice představuje e-business jako nejvyšší úroveň podnikání s využitím ICT. Užší pojem e-commerce zahrnuje obchodní aktivity, přičemž internetové obchody (e-shopy) jsou jedním z hlavních komunikačních nástrojů.³²

Obrázek 3 Grafické znázornění e-commerce

³² SUCHÁNEK, Petr. E-commerce: elektronické podnikání a koncepce elektronického obchodování. Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-84-2.

Z výše uvedeného vyplývá, že e-business je chápán jako souhrn všech obchodních a výrobních aktivit, včetně podpůrných provozních a technických činností. E-commerce se naopak soustředí na aktivity spojené s výměnou zboží či služeb za peníze mezi účastníky dodavatelského řetězce (prodejci, kupující, zprostředkovatelé).

9.3 Elektronické obchodování

Elektronické obchodování (e-commerce) je běžnou a efektivní alternativou pro obchod mezi různými subjekty. Zahrnuje distribuci, nákup, prodej, marketing a poprodejní servis produktů s datovou komunikací přes elektronické systémy (interní IS a sítě). Dnes se e-commerce chápe jako obchod s využitím ICT pro komunikaci, přičemž plně elektronická komunikace ve všech fázích není nutná. Zahrnuje i obchody s částečně neelektronickou komunikací. E-commerce zahrnuje online prodej koncovým zákazníkům (nabídka, objednávka), platby, kontakty, informace a sjednávání obchodů. Samotný IS nestačí, e-commerce vzniká přímým využitím IS/ICT k nabízení a prodeji produktů zákazníkům a partnerům a k poskytování souvisejících služeb.³³

Historicky se definice e-commerce vyvíjely. V odborné literatuře se objevovala tvrzení, že e-commerce je realizace obchodních aktivit pomocí IT, výměna informací elektronickými médii k uzavření nebo podpoře obchodu, nebo jakákoliv forma obchodování elektronicky přes sítě. Obecně lze říci, že tyto charakteristiky jsou stále relevantní, zejména s ohledem na využití ICT jako hlavního komunikačního nástroje mezi obchodními subjekty.

Současné chápání e-commerce vyžaduje komplexní analýzu, čemuž odpovídá i terminologie. Aktuální a odborně přijatelná je definice ISO/IEC/ČSNI, která popisuje e-commerce jako soubor procesů obchodních transakcí mezi minimálně dvěma subjekty s cílem uzavřít obchod, realizovaných elektronickými prostředky v daném časovém rámci. Tato ustálená definice zahrnuje všechny obchodní aktivity a služby, kde elektronický přenos dat přímo souvisí s obchodem, včetně elektronického přenosu softwaru a informací ke koncovému spotřebiteli.

Podle Suchánka je v této souvislosti nutné podotknout, že zcela první praktické aplikace tehdejšího pojetí e-commerce se objevily již počátkem roku 1970, kdy byly

³³ SUCHÁNEK, Petr. E-commerce: elektronické podnikání a koncepce elektronického obchodování. Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-84-2.

realizovány první převody finančních prostředků, v té době především mezi velkými podniky a následně se začala rozvíjet elektronická výměna dat (EDI Electronic Data Interchange), která umožnila další rozšíření elektronicky realizovaných činností.

Internetové obchody jsou díky svým vlastnostem a schopnostem označovány jako portálové systémy. Nejde o statické webové stránky, ale o sofistikované webové aplikace poskytující uživatelům služby usnadňující jejich činnosti (zejména prezentaci zboží a provedení objednávky).

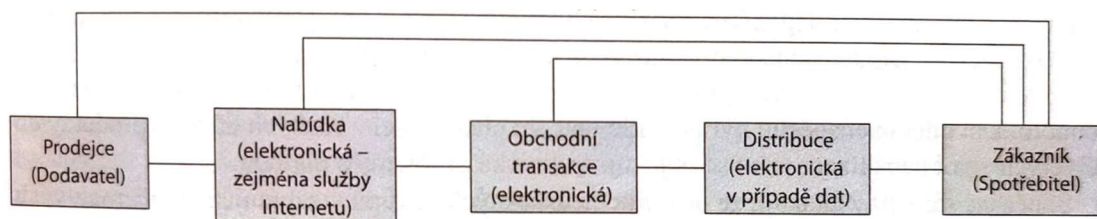
Vlastníky a provozovateli e-shopů mohou být výrobní/obchodní společnosti, dealeri, zprostředkovatelé, majitelé kamenných prodejen, dodavatelé, živnostníci a další. E-commerce a e-business umožnily zavést nové principy a technologie, což vedlo k novým obchodním, výrobním, logistickým a řídicím modelům, jejichž integrace je klíčová.

Před érou moderních ICT probíhalo obchodování tak, že zákazník kontaktoval prodejce na základě jeho nabídky zboží nejčastěji prostřednictvím telefonu, faxu, písemně nebo při osobní návštěvě. Objednávka zboží proběhla jednou z těchto metod, následovalo zpracování obchodní transakce a doručení zboží zákazníkovi dohodnutým způsobem.

Klasickým příkladem dřívějšího obchodování byl zásilkový prodej. Ten fungoval na základě tištěných nabídek (letáky, inzeráty, katalogy – např. Magnet). Zákazník si vybral zboží z katalogu, vyplnil objednávkový formulář a poslal ho poštou. Prodejce objednávku zpracoval a zboží zaslal zákazníkovi, obvykle Českou poštou.

V případě e-commerce se předpokládá, že všechny činnosti při realizaci obchodních transakcí jsou plně nebo v co největší míře podporované ICT a probíhají po částech nebo zcela automatizovaně (viz. Obrázek č. 4.) Komunikace zejména prostřednictvím služeb internetu a elektronických zařízení (počítačová technika, mobilní komunikační zařízení a jejich příslušenství).³⁴

³⁴ SUCHÁNEK, Petr. E-commerce: elektronické podnikání a koncepce elektronického obchodování. Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-84-2.

Obrázek 4 Vztahový diagram realizace obchodní transakce s komunikací se zákazníkem prostřednictvím ICT

Elektronické obchody mají vliv i na ty daňové oblasti, jako jsou např. cla, které jsou svou podstatou zaměřeny čistě na dodávku fyzických produktů a na nehmotné zboží se prakticky neuplatní. Zřejmým důsledkem při případném poklesu objemu obchodů s hmotnými produkty (pokud k němu vůbec dojde) bude jak pokles objemu vybraných celních poplatků, tak i následný pokles jejich významu pro státní rozpočet.

Dopad elektronických obchodů na celní řízení může být pro běžné občany překvapivě přímý. Uvažujme o fyzické osobě nepodnikateli, která si chce pořídit spotřební zboží, například fotoaparát. Pokud daný model či značka není dostupná v České republice, nebo je zde v maloobchodě příliš drahý, rozhodne se jej objednat ze zahraničí. Při klasickém nákupu by si fyzická osoba zboží koupila v zahraničním obchodě a v rámci celního osvobození do hodnoty 6 000 Kč (s potenciálním vrácením zahraniční DPH na hranici) by jej dovezla do České republiky. Pokud si však dnes stejná osoba objedná fotoaparát přes internet a nechá si jej zaslat, může být výsledek jiný.

Je totiž důležité si uvědomit, že bezcelní limit 6 000 Kč pro osvobození od cla a DPH se vztahuje pouze na zboží fyzicky dovezené osobou. Při zaslání zboží poštou nebo jinou přepravní službou je tento limit výrazně nižší, a to pouze 1 500 Kč. V praxi je také v tomto konkrétním případě značně komplikované získat doklad o původu zboží, což má za následek aplikaci vyšší smluvní celní sazby. Přestože obdobné situace mohly vznikat i v minulosti při zásilkovém prodeji ze zahraničí, nabývají ve světě internetu mnohem větších rozměrů.³⁵

Každopádně dovoz zboží ze třetích zemí značně vzrostl. Tento fakt je nám schopen ověřit pomocí čísel Český statistický úřad v kapitole č. 10.

³⁵ SVOBODA, Pavel. Právní a daňové aspekty E-obchodu. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-311-4.

9.4 Webové stránky jako prostředek komunikace se zákazníkem

V digitální době jsou webové stránky klíčové pro komunikaci se zákazníky. Jsou často prvním kontaktem a centrální platformou pro informace, vztahy a prodej.

9.4.1 Výhody webových stránek pro komunikaci se zákazníkem:

- Dostupnost 24/7 - zákazníci mohou získávat informace o produktech a službách kdykoliv a odkudkoliv.
- Široká škála informací – na webových stránkách lze prezentovat detailní informace o firmě, produktech, službách, referencích a kontaktech.
- Interaktivita – webové stránky umožňují interakci se zákazníky prostřednictvím formulářů, chatů, komentářů a sociálních sítí.
- Personalizace – moderní webové stránky umožňují personalizovat obsah pro různé segmenty zákazníků.
- Měřitelnost – pomocí analytických nástrojů lze sledovat chování návštěvníků webových stránek a vyhodnocovat efektivitu komunikace.
- Nízké náklady – ve srovnání s tradičními marketingovými kanály mohou být webové stránky nákladově efektivnější.

9.4.2 Způsoby komunikace se zákazníkem prostřednictvím webových stránek:

1. Prezentace informací:

- O firmě – historie, mise, vize, hodnoty.
- O produktech a službách – detailní popisy, specifikace, fotky, videa, recenze.
- Reference a případové studie – ukázky úspěšných projektů a spokojených zákazníků.
- Blog – sdílení odborných článků a novinek z oboru.
- Často kladené otázky (FAQ) – odpovědi na nejčastější dotazy zákazníků.

2. Kontaktní formuláře – umožňují zákazníkům snadno odeslat dotaz nebo žádost.

3. Live chat – komunikace se zákazníky v reálném čase.

4. E-mail marketing – sbírání e-mailových adres a rozesílání newsletterů s novinkami a nabídkami.

5. Sociální síť – integrace sociálních sítí pro sdílení obsahu a komunikaci se zákazníky.
6. Online podpora – poskytování technické podpory a řešení problémů online.
7. Diskuzní fóra – umožňují zákazníkům diskutovat o produktech a službách.
8. Hodnocení a recenze – získávání zpětné vazby od zákazníků.

Příkladně si můžeme představit webové stránky na níže jmenované firmě:

Společnost HNG-Czech se zabývá pěstováním zemědělských plodin a aktivně působí na mezinárodním B2B trhu, s cílem další expanze. Po provedení datové analýzy byl jako klíčový problém identifikován stav jejích webových stránek. Následně jsme byli požádáni o posouzení ekonomické výhodnosti výstavby bioplynové stanice spojené s prodejem elektrické energie a potenciálně i části vyrobeného bioplynu do sítě, a to v porovnání se stávajícím modelem prodeje zemědělské produkce při fluktuujících tržních cenách.

HNG-Czech, založená v červenci 2000, se specializuje na pěstování ozimé řepky, pšenice a kukuřice s minimalizačním zpracováním půdy (technologie Horsch). Cílem je vysoký výnos a nízké náklady. Nově se zabývá chovem skotu bez produkce mléka. Hospodaří na 2 600 hektarech.

Firma HNG-Czech nevstupuje na trh přímo, ale přes zprostředkovatele. Tento způsob ošetření obchodu přináší výrobcí rizika, jako např. ztrátu bezprostředního kontaktu s trhem anebo omezení možnosti vlastní komerční politiky. Podnik by potřeboval získat nové zákazníky, včetně zahraničních, kteří by firmu mohli oslovit přímo.

Obrázek 5 Internetová prezentace

Internetová prezentace je v tomto případě nevyhovující. Také je důležité se postarat o lepší dohledatelnost prezentace podniku na webu.³⁶

Webové stránky jsou nezbytným prostředkem pro účinnou komunikaci se zákazníky. Investice do kvalitního webového designu a jeho pravidelná aktualizace přináší firmám značné výhody v podobě loajálních zákazníků a rostoucích tržeb. Je důležité si uvědomit, že webové stránky nejsou pouhou statickou vizitkou firmy, ale dynamickým komunikačním nástrojem, který je třeba neustále zlepšovat a optimalizovat.

³⁶ TURNEROVÁ, Lenka a CHROMÝ, Jan. Informační technologie. Svazek první, Praktické aspekty strategického řízení v kontextu využívání elektronických médií. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-499-6.

10 Statistika dovozů

Zahraniční obchod se službami je pro EU a světovou ekonomiku klíčový. Služby jsou základem vyspělých ekonomik a EU je největším vývozcem služeb s miliony pracovních míst v terciárním sektoru. Liberalizace trhů se službami by měla urychlit růst ekonomik a zaměstnanosti.

Pokud se podíváme na hrubé členění vývozu služeb v členských státech Evropské unie (podle standardu BPM6) na služby spojené se zbožím, dopravu, cestovní ruch a ostatní služby, je patrné, že služby související se zbožím hrají významnou roli ve vývozu zemí bývalého socialistického bloku. Rumunsko vykazuje podíl těchto služeb na celkovém vývozu služeb ve výši 16 %, zatímco Polsko, Maďarsko a Česká republika shodně dosahují 10 %.

Kategorie ostatních služeb, což je konglomerát služeb obvykle s vysokou přidanou hodnotou, jsou poskytovány hlavně vyspělejšími zeměmi EU. Lucembursko ve vývozu poskytuje v této kategorii 91 % všech svých služeb, jde převážně o finanční služby, Irsko 90 % (hlavně telekomunikační a počítačové služby), Malta 81 % (daňový ráj), Velká Británie 75 % (hlavně finanční a pojišťovací služby), Nizozemsko 70 %, Finsko 69 % (telekomunikační a počítačové služby), Švédsko 67 %, Belgie 65 % a Německo 62 %.³⁷

Český statistický úřad (ČSÚ) je ústředním orgánem státní správy České republiky pro oblast statistiky. Zajišťuje sběr, zpracování, analýzu a zveřejňování statistických dat o ekonomické, sociální, demografické a environmentální situaci v České republice.

Hlavním posláním Českého statistického úřadu (ČSÚ) je poskytovat objektivní a komplexní přehled o ekonomickém, sociálním, demografickém a environmentálním vývoji České republiky a jejích regionů. ČSÚ zajišťuje rozsáhlé statistické informace pro potřeby státní správy, samospráv, podnikatelského sektoru, mezinárodních organizací, výzkumných institucí a dalších uživatelů. Za tímto účelem ČSÚ neustále vyvíjí a implementuje statistické metody a nástroje pro sledování současných i nově se objevujících jevů a procesů ve společnosti, včetně jejich vzájemných interakcí. Klíčovým

³⁷KUBIŠTA, Václav a ZÍKOVÁ, Alžběta. *Služby v mezinárodním obchodě*. Vydání: první. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2018. ISBN 978-80-7418-303-4.

úkolem ČSÚ je garantovat věcnou, metodickou a časovou srovnatelnost statistických dat na národní i mezinárodní úrovni. V České republice Český statistický úřad (ČSÚ) koordinuje státní statistickou službu a v případě potřeby vypracovává metodické standardy pro orgány, které ji vykonávají. Zajišťuje komplexní ochranu důvěrnosti individuálních dat získaných při vlastních statistických zjišťováních, z šetření prováděných jinými subjekty státní statistické služby a také z administrativních a dalších datových zdrojů. Veškerá statistická data jsou shromažďována výhradně pro statistické účely. ČSÚ rovněž vykonává státní správu v oblasti zpracování výsledků voleb do zastupitelstev územních samosprávných celků, Parlamentu České republiky, Evropského parlamentu (konaných na území ČR) a prezidenta republiky a zpracování výsledků celostátního referenda v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy.³⁸

Na webových stránkách ČSÚ nalezneme nepřehledné množství informací. Pro účel dovozu zboží bylo vybráno pět zemí, které nejsou součástí evropské unie a budou nalezeny informace o počtu dovezeného zboží do EU. Obdobím bylo zvoleno od roku 2010 až po současnost. Přičemž výsledky z roku 2024 nejsou v tuto chvíli kompletní, tudíž budou využity data pouze do roku 2023. Země, které byly namátkou vybrány jsou tato: Kanada, Čína, Japonsko, Turecko a Spojené státy americké.

³⁸ Český statistický úřad [online]. Praha, 2024 [cit. 2025-01-04]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/katalog-produktu?pocet=10&start=0&pouzeVydane=true&pouzePosledni=false&razeni=-datumVydani&vyhledat=dovoz+zbo%C5%BE%C3%AD>

Japonsko

Roky	Netto (kg)	Stat. hodnota CZK (tis.)
2010	129 903 132	58 667 458
2011	133 435 360	54 933 444
2012	123 106 549	55 886 603
2013	109 393 700	51 957 514
2014	116 610 203	52 845 596
2015	128 568 331	56 337 993
2016	146 745 775	60 678 442
2017	156 098 698	67 092 782
2018	172 786 014	68 219 964
2019	165 396 893	70 478 348
2020	138 385 924	66 723 736
2021	181 781 019	92 329 070
2022	194 978 467	92 910 575
2023	207 247 894	93 536 647
Celkem	2 104 437 959	942 598 172

Tabulka 4 Statistické údaje dovozu zboží ze země Japonsko

Kanada

Roky	Netto (kg)	Stat. hodnota CZK (tis.)
2010	39 535 101	3 360 483
2011	39 402 299	3 414 594
2012	32 202 902	3 236 044
2013	67 571 599	3 858 265
2014	27 113 198	3 674 585
2015	30 667 782	4 038 346
2016	28 662 547	4 882 597
2017	232 108 287	6 236 881
2018	315 602 924	8 445 387
2019	406 702 886	9 164 464
2020	249 630 948	6 583 928
2021	530 003 764	10 226 655
2022	292 840 872	10 297 986
2023	241 876 202	9 854 342
Celkem	2 533 921 311	87 274 557

Tabulka 5 Statistické údaje dovozu zboží ze země Kanada

Turecko

Roky	Netto (kg)	Stat. hodnota CZK (tis.)
2010	207 007 350	18 547 166
2011	305 925 909	22 917 333
2012	209 520 426	21 567 007
2013	206 030 105	22 424 678
2014	240 630 721	27 767 659
2015	267 724 751	31 222 866
2016	328 240 921	35 168 684
2017	320 078 188	36 341 679
2018	352 343 635	37 360 863
2019	360 577 208	38 429 274
2020	344 759 895	39 679 171
2021	415 812 481	52 571 277
2022	480 647 921	64 014 416
2023	487 476 481	66 404 701
Celkem	4 526 775 992	514 416 774

Tabulka 6 Statistické údaje dovozu zboží ze země Turecko

USA

Roky	Netto (kg)	Stat. hodnota CZK (tis.)
2010	296 435 826	54 000 103
2011	366 225 627	52 377 241
2012	334 911 469	59 339 400
2013	323 787 943	61 078 179
2014	472 460 925	77 448 553
2015	376 352 025	81 636 173
2016	335 672 381	80 612 569
2017	432 465 520	93 179 877
2018	591 740 633	101 352 009
2019	848 294 646	107 706 858
2020	1 273 276 437	99 766 724
2021	1 360 881 267	112 996 964
2022	1 345 196 585	144 173 292
2023	841 809 288	145 214 991
Celkem	9 199 510 572	1 270 882 933

Tabulka 7 Statistické údaje dovozu zboží ze země USA

ČÍNA

Rok	Netto (kg)	Stat. hodnota CZK (tis.)
2010	1 257 546 532	295 798 563
2011	1 391 563 471	334 527 769
2012	1 162 338 930	306 521 919
2013	1 073 598 769	303 396 598
2014	1 175 253 504	363 099 000
2015	1 153 343 352	467 300 335
2016	1 201 080 181	431 915 208
2017	1 221 690 074	475 614 308
2018	1 413 549 935	568 498 413
2019	1 591 302 199	650 258 733
2020	1 771 921 903	717 285 886
2021	1 840 402 815	761 634 800
2022	2 060 091 352	1 039 386 843
2023	1 757 837 189	882 191 537
Celkem	20 071 520 206	7 597 429 912

Tabulka 8 Statistické údaje dovozu zboží ze země Čína

Ať se jedná o jakoukoliv zemi odeslání, tak u každé těchto zemí je zřejmé, že dovozy do EU narůstají a tím jsou i zatěžovány tyto aspekty: Přeprava zboží (lodní, letecká, železniční, kamionová); Celní deklarace; Počet celních prohlášení; Počet celních kontrol; Vyšší konkurence (Vyšší počty dovozů znamenají větší konkurenci pro domácí výrobce. To může vést ke snížení cen pro spotřebitele, ale také k tlaku na snižování nákladů a restrukturalizaci domácích firem, v krajním případě i k jejich úpadku.); Širší nabídka pro spotřebitele (Dovoz rozšiřuje nabídku zboží pro spotřebitele v EU, kteří tak mají větší výběr a mohou profitovat z nižších cen; Vliv na HDP (V krátkodobém horizontu může nárůst dovozu snížit HDP, protože se zvyšuje podíl dovážených výrobků na uspokojování domácí poptávky. V dlouhodobém horizontu ale může vést ke zvýšení efektivity a produktivity evropské ekonomiky.)

Celkové dovozy zboží od roku 2010-2023

Stát	Netto (kg)
Japonsko	2 104 437 959
Kanada	2 533 921 311
Turecko	4 526 775 992
Spojené státy	9 199 510 572
Čína	20 071 520 206

Tabulka 9 Celkové dovozy zboží od roku 2010-2023

Prvenství ohledně dovozů do EU si zatím se značným náskokem drží Čína, ale pro nás je rozhodující fakt ten, že zboží dovážené ze třetích zemí stále narůstá. Přináší to jak kladné obohacení, tak i záporné. Jde vůbec tak velký nárůst dovozu zboží zvládat?

Ano, jde a v podstatě to taky musí jít. Je to i celkovou mírou globalizace, která otvírá širší pomyslné nůžky v oblasti trhu služeb či zboží, které je stále dostupnější. Co dříve bylo problém, tak dnes je samozřejmost. Příkladem bych mohl uvést objednání zboží z celého světa.

10.1 Případová studie - počet dovozů ze třetí země do Evropské unie od roku 2015 z celního systému

V celní správě je (mimo jiné) program umožňující zobrazení všech vývozů či dovozů za určité období. Aktualizací datových skladů bylo dosaženo nejdříve roku 2015. Ke starším rokům nebylo pro mé účely dosaženo přístupu. Nicméně je zajímavé zjištění, jak moc přibývali dovozy od roku 2015 a jak moc ovlivnila nemoc COVID-19 tento směr. Pro zajímavost nebude stačit tabulkové zobrazení, ale zároveň si toto zjištění ukážeme pomocí grafu.

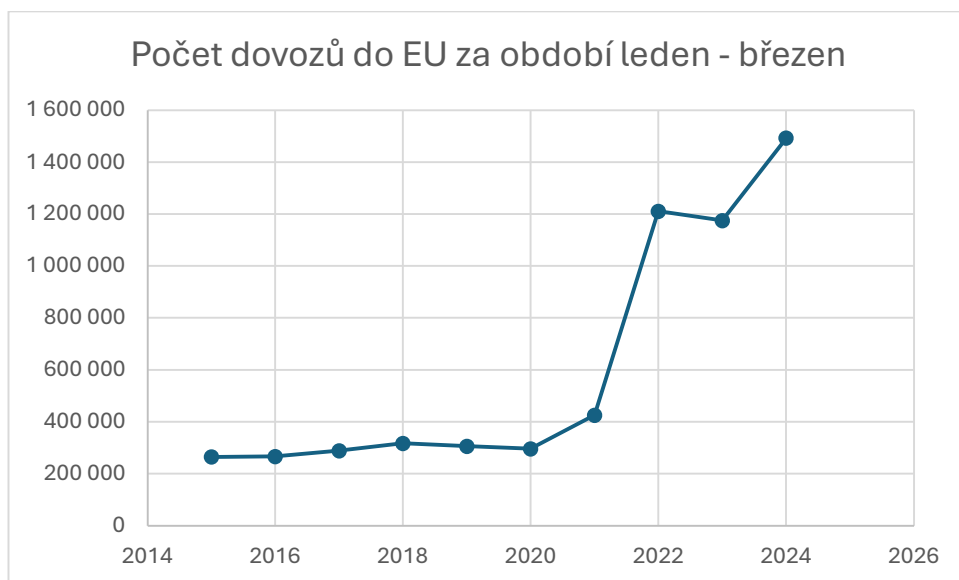
Původním záměrem bylo zobrazit celá léta (leden–prosinec), avšak program umožňoval zobrazení a následný export do excelu „pouze“ do konečné řádky označenou číslem 499 999. Více jak 500 000 záznamů nebylo programem možností zobrazit. Bylo zúženo tedy vyhledávání pouze na půlroční segment z celého roku. Avšak po této redukci dat se stále nezobrazovala relevantní data a záznamy stále končili u čísla 499 999. Tak bylo opět zúženo vyhledávání na první tři měsíce, u kterých zůstaneme. Též bylo původně vyhledávány veškeré dovozy do volného oběhu, na celní sklad, dovozy s aktivním zkušební obchodem, realizace z celního skladu, ale to bylo stále obrovské množství dat, tudíž byl výběr zanechán pouze na dovoz do volného oběhu, což je nejběžnější celní režim, který se využíval jak dříve, nyní, tak i do budoucna.

Od roku 2015 toto zúžení stačilo, ale postupem času bylo potřeba vyhledávat po měsících a sčítat záznamy dat, abychom obdrželi správných výsledků. V následující tabulce bude znázorněno, jakým způsobem se dovozy od roku 2015 postupně navyšovaly.

DOVOZ (leden-březen)	
Roky	počet dovozů
2015	265 508
2016	266 807
2017	288 923
2018	316 967
2019	306 007
2020	296 158
2021	425 845
2022	1 211 179
2023	1 175 375
2024	1 492 605

Tabulka 10 Počet dovozů do EU pomocí celního programu

Následujícím graf nám zobrazí, jak nám globální nemoc COVID-19 zbrzdila počet dovozů, avšak po určitém zvládnutí této nemoci se dovozy opět dostávají do markantně vysokých čísel. Jako kdyby se obchodníci snažili „dohnat“ tyto ztráty a dovézt velké množství zboží, aby byla poptávka po zboží uspokojena. Dále nedokáží přesně vysvětlit rok 2023, kdy tyto počty oproti roku 2022 klesly, ale rok 2024 nám opět dokazuje, že počty dovozů stále stoupají.

Graf 1 Počet dovozů do EU za období leden – březen od roku 2015

Závěr

Mezi hlavní změny v celním řízení po roce 2010 patří jednoznačně Celní kodex Unie (Nařízení Rady (EHS) č. 952/2013) představuje významný krok k modernizaci a zefektivnění celního řízení v EU. Přináší řadu výhod pro podnikatele, celní orgány i spotřebitele. Zjednodušení postupů, elektronizace, posílení bezpečnosti a harmonizace pravidel přispívají k podpoře mezinárodního obchodu a konkurenceschopnosti EU. Krom těchto výhod bychom měli upozornit právě na pojem bezpečí. Jak na naše osobní, tak i na bezpečnostní prostředí ve virtuálním světě. Konkrétně je tím myšleno internetové zabezpečení celních systémů tak, aby nebylo nejen snadným cílem hackerů, ale aby tímto cílem nebylo vůbec. Tomuto faktu se nejspíše nezamezí na 100 %, ale jde o to, abychom byly schopni se těmito útokům kvalitně bránit. Již bylo zmíněno, že celní správa jde pomocí moderní technologie stále dopředu. Tato technologie v sobě ukrývá rychlejší celní odbavení. Avšak stále je co zlepšovat. Myslím, že česká celní správa je na zabezpečení elektronických cest na vysoké úrovni a je si vědoma toho, že tomu tak musí být i nadále. Musí však věnovat internetovým hrozbám patřičnou pozornost.

Díky českému statistickému úřadu jsme si ukázali, že se dovoz zboží do EU značně navyšuje. Celní správa tomuto trendu nesmí zapomenout čelit. Nesmí však opomenout využití moderních technologií. V dnešní době je více skloňován pojem “umělá inteligence”, která již v několika směrech pomáhá. Bude určovat v některých oblastech směr. Tento směr bude progresivní a hlavně přesný. Budeme se s ní setkávat stále ve více přístrojích, které nám budou usnadňovat život. Zároveň může časem přinést další bezpečnostní riziko. Toto riziko však musí celní správa včas odhalit a věnovat neustále pozornost tomuto faktoru. Avšak dle mého názoru bude právě použití umělé inteligence hrát důležitou roli v budoucnu. Proč právě tento obor a čím vším by nám mohla být nápomocna?

Pokročilé hodnocení rizik – umělá inteligence (dále jen „UI“) dokáže analyzovat rozsáhlá data, odhalovat skryté vzorce a predikuje rizika, což umožňuje cílenější kontroly.

Automatizace procesů – UI automatizuje zpracování dokumentů, inteligentně klasifikuje zboží a může automaticky schvalovat nízkorizikové zásilky, čímž urychluje odbavení.

Zlepšení bezpečnosti – UI pomáhá detekovat padělky, nelegální zboží a podvodné deklarace, a monitoruje přeshraniční pohyb zboží.

Zvýšení efektivity a snížení nákladů – UI optimalizuje alokaci zdrojů, snižuje administrativní zátěž a zrychluje odbavení zboží.

Pro kvalitní využití UI je však nezbytné: Kvalitní a rozsáhlá data, spolupráce odborníků na UI, etické a transparentní využití, integrace s existujícími systémy a průběžné monitorování a aktualizace modelů.

V kapitole č. 10 jsme si též zobrazili počty dovozů pomocí programů používané v celní správě. Je zjevné, že tyto počty narůstají. Vše jde elektronickou cestou. Proces elektronicky je logický s větším zaváděním rychlejších technologií. Před rokem 2010 se všechny celní doklady tiskly a předkládali se v tištěné formě. Postupem zavádění elektronických forem podávání celního prohlášení se od tištěných forem postupně upouštělo i z důvodů úspory papíru. Též se museli zvýšit kapacity na uložení těchto datových dat dovozů a vývozů, které postupně časem značně narůstali. Rovněž celní správa postupem času začala zjišťovat, že má omezené datové toky od deklarantů k celní správě. Dříve bylo běžné, že pokud deklarant poslal data, tak se většinou jednalo o dovoz, který měl z většiny případů položku pouze jednu anebo jich mohlo být do cca dvaceti. Ale v průběhu času se i dovozy vyvíjely a časem bylo možné poslat velkou dávku dat, která v sobě skrývala např. 604 položek celního prohlášení. To však byl velký datový rozdíl oproti 20 položkám celního prohlášení. Tudíž to vypadalo, jako kdyby celní systém byl zahlcen. Zjištěn byl však ten fakt, že je zasycen datový tok k serverům celní správy, a tudíž tento tok (hlavní přívodní datový kabel) musí být rozšířen tak, aby stíhal velkému datovému náporu k našim serverům. Do této technologie musel celní správa zainvestovat peníze, jinak by nastal velký problém.

Rostoucí objem zahraničního obchodu klade na celní správu ČR značné nároky. Aby se s tímto nárůstem dokázala efektivně vypořádat, je potřeba zavést řadu legislativních opatření. Navrhuji zde některé tyto propozice:

1. Digitalizace a automatizace

- Zavedení moderních IT systémů – investice do pokročilých technologií, jako je umělá inteligence a strojové učení, pro automatizaci celních procesů, snížení administrativní zátěže a urychlení odbavení.

- Elektronizace celních deklarací – povinné elektronické podávání celních deklarací a dalších dokumentů, což urychlí zpracování a sníží riziko chyb;
Využití datové analýzy – analýza dat z celních systémů pro identifikaci rizikových zásilek a zaměření kontrol na nejproblematictější oblasti.

2. Posílení personálních kapacit a odbornosti

- Navýšení počtu celních úředníků: Zajištění dostatečného počtu kvalifikovaných pracovníků pro zvládnutí rostoucího objemu práce. Avšak tato komodita je poslední dobou větší a větší problém.
- Zvýšení investic do vzdělávání a odborné přípravy – zajištění, aby celní úředníci měli potřebné znalosti a dovednosti pro efektivní výkon své práce.
- Zavedení systému kontinuálního vzdělávání – pravidelné školení celníků o nových celních předpisech a technologiích.

3. Mezinárodní spolupráce

- Intenzivnější spolupráce s celními správami EU a třetích zemí – výměna informací a osvědčených postupů s cílem zlepšit efektivitu celní správy.
- Účast na mezinárodních projektech a iniciativách – zapojení do mezinárodních projektů zaměřených na modernizaci celní správy a boj proti celním podvodům.

4. Zlepšení infrastruktury:

- Modernizace celních úřadů – investice do moderního vybavení a infrastruktury pro urychlení odbavení zboží

Při zavádění těchto opatření je klíčové, aby byly v souladu s legislativou Evropské unie, která má v oblasti celní správy významnou roli. Je též důležité, aby byla opatření zaváděna postupně a s ohledem na reálné možnosti celní správy. Zavedení těchto legislativních opatření by mělo vést ke zvýšení kapacity a efektivity celní správy ČR, což by přispělo k plynulému a bezpečnému toku zboží a posílení konkurenceschopnosti české ekonomiky.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BIBLE – Nový zákon, Matouš – kniha 9, Povolání celníka
2. DOBIÁŠ, Petr a MALACKA, Michal. Obchodní podmínky v mezinárodním obchodním styku. Praktik. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-296-7.
3. DOLEŽALOVÁ, Hana. Fair trade: výzva pro všechny. Expert. Praha: Grada Publishing, 2021. ISBN 978-80-271-1220-3.
4. HALÍK, Jaroslav. Market entry strategy: the lessons from Central and Eastern Europe. Vydání: první. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2017. ISBN 978-80-7418-288-4.
5. HRABÁLEK, Martin; MARTINŮ, Jiří a SMEKAL, Hubert. Nebojte se (v) EU: hrozby, reakce a budoucnost evropské bezpečnosti. Jan ZÁVĚŠICKÝ (editor), Ondřej ROJČÍK (editor). Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2006. ISBN 80-210-4075-0.
6. KUBIŠTA, Václav a ZÍKOVÁ, Alžběta. Služby v mezinárodním obchodě. Vydání: první. Monografie. Ostrava: Key Publishing, 2018. ISBN 978-80-7418-303-4.
7. MAINUŠ, František; JANÁK, Jan; HORVÁTH Vladimír. Vydání: první. Historie celnictví v ČSSR. Naše vojsko. Praha, 1977. ISBN 28-083-77.
8. Není to úplně v pytli: férový obchod existuje!: toto je leták o fair trade. 3. vydání. Brno: NaZemi, 2017. ISBN 978-80-88150-22-0.
9. POLÁK, P., HÁJEK, F., HRBEK, L., JAREŠOVÁ, J., VESECKÝ, R., ŠRÁMKOVÁ, D. Celní zákon. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-051-6.
10. SATO, Alexej; HALÍK, Jaroslav a HINČICA, Vít. International business operations. 2nd revised edition. Praha: VŠE, nakladatelství Oeconomica, 2023. ISBN 978-80-245-2482-5.
11. SEDLÁČEK, Karel. Průvodce dějinami celnictví v českých zemích od středověku do dvacátého století. Vlastním nákladem, 2017. ISBN 978-80-270-1661-7.
12. SUCHÁNEK, Petr. *E-commerce: elektronické podnikání a koncepce elektronického obchodování*. Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-84-2.
13. SVOBODA, Pavel. *Právní a daňové aspekty E-obchodu*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-311-4.
14. SVOBODA, Roman. *Celní řízení po novele celních předpisů*. Ostrava: Sagit,

2002. ISBN 80-7208-336-8.

15. ŠRAMKOVÁ, Dana. *Celní správa v organizačním a funkčním pojetí: vybrané kapitoly*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5690-9.
16. TURNEROVÁ, Lenka a CHROMÝ, Jan. *Informační technologie*. Svazek první, Praktické aspekty strategického řízení v kontextu využívání elektronických médií. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-499-6.

Elektronické zdroje

1. Celní správa České republiky [online]. Praha, 2008 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/tiskove-zpravy/2008/Documents/historie.PPT>
2. Celní správa České republiky [online]. Praha: Creative commons, 2024 [cit. 2025-02-11]. Dostupné z: <https://celnisprava.gov.cz/cz/o-nas/organizacni-struktura/Stranky/organizacni-struktura-celni-spravy-ceske-republiky1.aspx>
3. Český statistický úřad [online]. Praha, 2024 [cit. 2025-01-04]. Dostupné z: <https://csu.gov.cz/katalog-produktu?pocet=10&start=0&pouzeVydane=true&pouzePosledni=false&razeni=-datumVydani&vyhledat=dovoz+zbo%C5%BE%C3%AD>
4. ENOCH, Vladimír. Analýza činnosti Celní správy ČR v oblasti výkonového zpoplatnění pozemních komunikací [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://dspace.vsb.cz/bitstream/handle/10084/86356/ENO002_HGF_N2102_2102T003_00_2011.pdf. Diplomová práce. Vysoká škola Báňská – Technická univerzita Ostrava.
5. Ministerstvo zahraničních věcí [MZV]. Světová obchodní organizace WTO. Online. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/wto_svetova_obchodni_organizace/index.html. [cit.2024-10-31].
6. Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, ze dne 12. října 1992, kterým se vydává celní kodex unie. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2025-02-20]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A31992R2913&qid=1741637310538>
7. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013, ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie. In: EUR-Lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 2025-02-20]. Dostupné z: <https://eur->

lex.europa.eu/legal-
content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0952&qid=1741638271154

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- databáze Automatizovaného informačního systému CS ČR, která se nazývá „QDS“

Seznam zkratek

ČIT – český integrovaný tarif

DDA – rozvojová agenda z Doha (Doha Development Agenda)

e-commerce – elektronické obchodování / internetový obchod

e-známka – elektronická dálniční známka

FMZO – Federální ministerstvo zahraničního obchodu

FoRS – fórum pro rozvojovou spolupráci

GATS – všeobecné dohody o obchodu se službami

ICT – Informační a komunikační technologie (Information and Communication Technology)

IS – Informační systém

ISMAM – družstvo drobných pěstitelů kávy v mexickém Chiapasu (Indígenas de la Sierra Madre de Motozintla)

MÝTO – poplatek za použití silnic, dálnic, mostů nebo tunelů

OCK – Odborný celní kurz

TNC – výbor pro obchodní vyjednávání

TRIPS – dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

ÚČŠ – Ústřední celní škola

VCZ – Vyšší celní zkouška

WFTO – Světová fairtradová organizace (World Fair Trade Organization)

WTO – Světová obchodní organizace

ZCK – Základní celní kurz

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 Smluvní celní sazby před a po Uruguayském kole GATT	21
Tabulka 2 Přehled důkazů o původu I.....	26
Tabulka 3 Přehled důkazů o původu II	26
Tabulka 4 Statistické údaje dovozu zboží ze země Japonsko	50
Tabulka 5 Statistické údaje dovozu zboží ze země Kanada.....	50
Tabulka 6 Statistické údaje dovozu zboží ze země Turecko.....	50
Tabulka 7 Statistické údaje dovozu zboží ze země USA.....	50
Tabulka 8 Statistické údaje dovozu zboží ze země Čína	51
Tabulka 9 Celkové dovozy zboží od roku 2010-2023	51
Tabulka 10 Počet dovozů do EU pomocí celního programu	53
 Graf 1 Počet dovozů do EU za období leden – březen od roku 2015	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 Hotel u Topolů.....	14
Obrázek 2 Dobrív	15
Obrázek 3 Grafické znázornění e-commerce	41
Obrázek 4 Vztahový diagram realizace obchodní transakce s komunikací se zákazníkem prostřednictvím ICT	44
Obrázek 5 Internetová prezentace	47